



MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Sextortyr eller frigörelse

Konstruktioner av sadomasochism i svenska dagstidningar 2007-2011

Charlotte Ovesson

Kandidatuppsats
Sociologi med socialpsykologisk inriktning
Akademin för hållbar samhälls- och teknikutveckling (HST)
VT 2011

Handledare: Fredrik Palm
Examinator: Lennart Carlsson

Sammanfattning

Denna studie kom till efter att RFSU hade börjat arbeta med frågor om sadomasochism, och efter att Socialstyrelsen tog bort sadomasochism ur sin diagnosmanual. Syftet med studien är att ta reda på vilka diskurser som används när media talar om sadomasochism.

Queerteori är det teoretiska fundamentet i studien. Jag utgår även från Michel Foucaults teorier. Min metod är foucauldiansk genealogisk diskursanalys. Analysmaterialet består av 33 tryckta artiklar från svenska dags- och kvällstidningar.

Resultatet visar att talet om sadomasochism i media följer olika diskurser. Vissa utgår från att normalisering är godtycklig, att normer är föränderliga och att alla människor bör ha rätt till sin egen sexualitet. Diskurser om kvinnor och barn utgår från att sadomasochism är farligt och att människor behöver skyddas från sexuella avvikare. Det talas om sadism som inte utövas under samtycke som sjukt. Vissa diskurser framställer sadomasochism som positivt och används i sadomasochisters identitetsskapande.

Även i de accepterande artiklarna talas det om sadomasochism på ett sådant sätt att de sexuella normerna inte ifrågasätts. Media lägger fram en normaliserad variant av sadomasochism som är lättare för allmänheten att acceptera. Sadomasochism fortsätter på grund av denna normalisering att betraktas som avvikande.

Keywords: *sadomasochism, bdsm, media, newspapers, discourse, queer, sexuality*

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	3
1.1 Syfte och frågeställning.....	4
1.2 Begreppsanvändning.....	4
1.3 Disposition.....	4
2. TIDIGARE FORSKNING	5
2.1 De gamla sexologerna.....	5
2.2 Historisk begreppsanvändning.....	6
2.3 Sadomasochisters diskursanvändande.....	7
2.4 Sadomasochism i rättsfall.....	8
2.5 Sadomasochism i media.....	8
2.6 Sexuellt medborgarskap.....	9
3. TEORI	10
3.1 Från Foucault till queerteori.....	10
3.1.1 Talet om sexualiteten.....	10
3.1.2 Queerteoretisk utgångspunkt.....	12
4. METOD	15
4.1 Metodologiska ställningstaganden.....	15
4.2 Genealogisk diskursanalys.....	15
4.3 Tillvägagångssätt.....	17
4.3.1 Urval och datainsamling.....	17
4.3.2 Analys.....	18
4.4 Presentation av materialet.....	19
5. RESULTAT	22
5.1 Kategorier och teman.....	22
5.1.1 Den godtyckliga normaliseringen.....	22
5.1.2 Individens frihet.....	22
5.1.3 Kvinnan som offer.....	23
5.1.4 De utsatta barnen.....	24
5.1.5 Psykopatologi.....	24
5.1.6 De modiga rebellerna.....	25
5.1.7 Sexgalenskap.....	26
5.1.8 Livsstil.....	26
5.1.9 Överförd betydelse.....	27
5.2 Relationer mellan diskurser.....	27
5.3 Diskursiva strategier.....	28
5.3.1 Citat i artiklar.....	29
5.3.2 Normalisering.....	29
5.3.3 Sadomasochismens relation till sex.....	30
5.3.4 Misstänkliggörande.....	31
5.4 Tystnader.....	32
5.5 Diskursernas effekter.....	32
5.5.1 Diskriminering.....	33
5.5.2 Subkulturell utveckling.....	33
5.5.3 Normernas soliditet.....	34

5.6 Sammanfattning av resultat	35
6. DISKUSSION	36
6.1 Resultatets relation till tidigare forskning	36
6.1.1 Acceptans via normalisering.....	36
6.1.2 Förståelse via patologisering	36
6.1.3 Att skydda människor från våld.....	37
6.1.4 Den sadomasochistiska subkulturen.....	38
6.2 Resultatet och teorin.....	38
6.2.1 Den goda sexualiteten.....	38
6.2.2 Sexualiteten kontra handlingen	40
6.2.3 Genusperspektiv	40
6.2.4 Ondskan och gränslösheten – en reflektion om Sade.....	41
6.3 Syftet med studien	42
6.4 Analys av analysen	42
6.5 Förslag till framtida forskning.....	43
7. REFERENSER	45
7.1 Analysmaterial.....	46

1. Inledning

Trots att sexualitet allmänt ses som något djupt personligt och varje människas ensak finns det många normer om hur sex ska vara – och inte vara. Du ska inte ha sex för ofta, för sällan, på fel sätt eller med fel personer, för då finns det en risk att du betraktas som avvikande. Ett exempel på en avvikande sexualitet är sadomasochism.

Sadomasochism är ett mångdimensionellt begrepp som innefattar många olika sexuella preferenser. Det de har gemensamt är att intimitet uppnås genom sådant som enligt normen ska uppfattas som obehagligt – som att bli fastbunden, förnedrad eller piskad. Eftersom sadomasochism betecknar sådant som enligt normen ska uppfattas som obehagligt är det inte särskilt förvånande att det var klassat som sjukdom enligt diagnossystemet ICD-10 (Internetmedicin, 2008): *F65.5 Sadomasochism. En preferens för sexuella aktiviteter där någon av parterna utsätts för smärta, förödmjukelse eller tvång.*

ICD-10 används av den svenska Socialstyrelsen (2008). På sin kongress år 2007 tog Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU) beslutet att motarbeta sjukdomsklassificeringen av och fördomar om sadomasochism. Strax efter det väcktes en debatt som inte funnits i svensk media tidigare. I den nya debatten mötte det faktum att sadomasochism stod med i diagnosregistret hård kritik. Jämförelser gjordes med homosexualitet vars sjukdomsklassificering togs bort 1979. Den 1 januari 2009 togs sadomasochism och en mängd andra diagnoser (såsom fetischism och transvestisism) bort ur Socialstyrelsens diagnosmanual.

HBTQ-personer, d v s homo-, bi-, transpersoner och queera, organiserar sig på flera sätt i Sverige. Det anordnas en årlig pridefestival, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL) arbetar för HBT-personer och det finns en hel del forskning på området. Detsamma gäller inte för sadomasochism. Det är inte lika utforskat och det talas inte om det i samma utsträckning. Dessutom har mycket av den forskning som gjorts om sadomasochism inte syntts särskilt tydligt. Kulick (2005) menar att det under 90-talet – då queerteorin kom till Sverige – fanns etablerade feministiska nätverk som gjorde att queerteori förankrades i den feministiska forskningen. Bristen på liknande forum för diskussion av homosexualitet har lett till att queerteorins breda användningsområde och radikalitet inte har blivit synliga här.

Foucaults *Sexualitetens historia*, används till exempel flitigt på svenska universitetskurser, men inte hans lyriska intervju om promiskuitet, anonym sex, och sadomasochism. Gayle Rubins artikel "Thinking sex" – en queer grundtext där hon bland annat hävdar att feministiska synsätt inte räcker för att analysera sexuella (till skillnad från genus-) hierarkier – antingen ignoreras eller blir lite pinsamt ursäktad när den kommer på tal. (Hennes artiklar som förklarar och försvarar sadomasochistiskt sex nämns överhuvudtaget inte.) (ibid:19)

En slutsats man kan dra av detta är att forskningen om sexualitet har många fler dimensioner än vad som blivit synligt i Sverige. Här kommer mitt ämnesval in i bilden.

Denna studie har kommit till på grund av ett uppslagsord i Nationalencyklopedin. Ordet är parafili, som läsaren på www.ne.se hänvisas vidare till från den korta artikeln om "sadomasochism". Parafilier är sexuella avvikelser och Nationalencyklopedin tar upp bland annat sadomasochism, fetischism, nekrofil och pedofili som exempel.

Den sexuella avvikelserna karakteriseras ofta av ett stereotyp, ritualiserat beteendemönster som upprepas tvångsmässigt, särskilt under stresspåverkan. Den fysiska och psykiska orgastiska tillfredsställelsen kan i allmänhet inte uppnås i det vanliga samlaget utan enbart under de relativt specifika omständigheter som kännetecknar den aktuella avvikelserna (Nationalencyklopedin, 2008).

Vidare står det att det inte finns någon generellt accepterad förklaring till varför människor utvecklar vissa parafilier, men att "nyare psykoterapeutiska metoder" kan ge resultat. Hela artikeln framstår som väldigt omodern, och jag undrar: varför talar den på det sättet?

Det framstår för mig som om det finns väldigt mycket att göra på det här området. Nationalencyklopedins artikel om sadomasochism innehåller många antaganden som framställer sadomasochister på ett negativt sätt. Detta väcker frågan hur det talas om sadomasochister i andra sammanhang. I Nationalencyklopedins artikel talas det om sadomasochism som om det är en sjukdom, men jag kan också tänka mig andra sätt att tala. Till exempel är det möjligt att tala om en människas sexuella preferenser som ett personligt val. Sadomasochister kan hyllas för att de ”vågar gå utanför ramarna”. Jag tänker mig också att sexualitet i flera sammanhang betraktas som en fråga om moral. För att identifiera dessa sätt att tala skulle en mängd texter behöva analyseras. I fokus för mitt intresse ligger dagstidningar. Tryckta dagstidningar har en stor spridning bland många olika människor och kan tänkas ha en stor påverkan på människors syn på olika företeelser.

1.1 Syfte och frågeställning

Jag utgår från att det har skett en diskursiv förändring i och med den debatt som har väckts om sadomasochism i Sverige. Det talas om sadomasochism på ett sätt som det inte har gjort tidigare. Mitt syfte med denna studie är att undersöka hur det har talats om sadomasochism sedan förändringen.

Min konkreta frågeställning är den här: Hur talas det om sadomasochism i dags- och kvällstidningar? Anorlunda uttryckt: vilka diskurser används? Vad fyller de olika sätten att tala (diskurserna) för syfte? Vad får de för konsekvenser? Jag utgår från att allt tal producerar något. Hos människor som läser artiklar i tidningar produceras ett vetande. Vilken kunskap om sadomasochism får människor som läser dags- och kvällstidningars artiklar om ämnet?

1.2 Begreppsanvändning

Jag använder begreppet sadomasochism synonymt med det som brukar kallas BDSM. De fyra bokstäverna står för bondage (fysisk begränsning, t ex att binda någon eller bli bunden) och disciplin, dominans och underkastelse (t ex maktförskjutningar i relationer som helhet eller i rollspel), och sadism och masochism (mottagande eller tillfogande av smärta) (RFSU, 2010). BDSM är det begrepp som främst används av utövarna själva, till exempel på internetforumet *Darkside*, och även av RFSU (2007) som är den dominerande sexualpolitiska organisationen i Sverige. Jag föredrar dock att använda begreppet sadomasochism i stället eftersom jag anser att BDSM är mer talspråkligt. Sadomasochism har länge använts för att beteckna det som idag kallas för BDSM, och inte enbart mottagande eller tillfogande av smärta.

1.3 Disposition

Efter denna inledning kommer jag att ta upp den tidigare forskningen på området. En stor del av den är amerikansk eller brittisk, trots att jag har letat speciellt efter svenska studier på området. Därefter kommer jag att redogöra för min teoretiska utgångspunkt som är queerteoretisk och bygger på Foucault. Syftet med det avsnittet är att ge min studie en teoretisk inramning och grund för den senare analysen. Min metod, som jag kommer att gå igenom efter teorin, är diskursanalys. Denna metod nämns även under teoriavsnittet eftersom gränsen mellan teori och metod kan vara svår att dra när det gäller diskursanalys. Den foucauldianska genealogiska metoden för analys av diskurser kommer att stå i centrum i metodavsnittet. Här kommer jag även att redogöra för det praktiska tillvägsgångssättet i studien samt presentera den data jag använder, som är artiklar från dags- och kvällstidningar. I resultatdelen – som är den centrala i denna studie – kommer jag att presentera vad jag har kommit fram till genom att analysera mitt material. I diskussionsdelen kommer resultatet att diskuteras i relation till studiens syfte och frågeställning, tidigare forskning och teori. Här kommer jag även att diskutera min studie som helhet samt föreslå framtida forskning.

2. Tidigare forskning

I det här avsnittet redogör jag för den tidigare forskning som finns på området. Genom att söka i olika databaser på sökord som *bdsm*, *s&m*, *sadomasochism*, *sadism*, *masochism*, *bondage*, *submission*, *dominance*, *discourse* och *queer* har jag hittat en mängd artiklar. Utifrån dessa har jag valt dem som är mest relevanta för min studie.

Många studier om sadomasochism handlar om patologi. Syftet med studierna är ofta att utreda varför vissa människor gillar sadomasochism och hur de skulle kunna botas. Sadomasochister betraktas som psykiskt instabila människor som har blivit sexuellt utnyttjade som barn, tyngs av irrationella skuld känslor och är inombords fyllda av vrede och hämndlystnad (Weinberg, 2006). Ett problem med de här studierna är att de ofta har gjorts av läkare som studerat patienter, främst ur ett psykoanalytiskt perspektiv. Patienter med sadomasochistiska preferenser kan inte anses representativa för sadomasochister i allmänhet. Att de är patienter beror ju på att de har sökt hjälp hos en läkare eftersom de upplever någon sorts problem. De som mår bra söker inte vård.

Jag väljer att inte referera forskning som behandlar sadomasochism som patologi. Det beror på att dess frågeställningar inte är relevanta för min studie. Av samma anledning har jag sorterat bort kvantitativa studier. Jag har prioriterat diskursanalytiska studier och studier om sadomasochism ur ett makroperspektiv, men jag har även valt att referera artiklar som är till exempel fenomenologiska eller som studerar interaktion i sadomasochistiska sammanhang på en mikronivå, till exempel sadomasochisters diskursanvändande. Detta har jag gjort för att ringa in hur forskare inom det sociologiska området närmar sig fältet.

2.1 De gamla sexologerna

Under genomförandet av en genealogisk diskursanalys kan det vara värt att kika åt historieforskningens håll. Då är det möjligt att spåra diskurserna bakåt i tiden och se hur de har förändrats, hur de har lagts fram, och av vilka.

Under artonhundratalets senare hälft släppte sexologen Krafft-Ebing sitt huvudverk *Psychopathia Sexualis*. Boken betraktas som den första medicinska klassificeringen av sexualitet. Enligt Krafft-Ebing är sadism och masochism i grunden normala kvinnliga och manliga beteenden som har blivit förstärkta. Kvinnor är passiva av naturen och vill underordna sig en man, medan män är det motsatta: aktiva, dominanta och aggressiva. Sadism är en ”patologisk ökning av maskulina drag” (Wasniowski, 2007:32), på samma sätt som masochism är en patologisk ökning av kvinnliga. Vad som är normalt för en man är hos en kvinna sadistiskt, och tvärtom, eftersom män och kvinnor enligt Krafft-Ebing har helt olika naturliga roller och egenskaper. Att inte ha dessa könsspecifika egenskaper betraktades som patologiskt. Krafft-Ebing är upphovsman till begreppen sadism och masochism. Sadismen är uppkallad efter filosofen och författaren de Sade, som skrev böcker där sadism förekommer i många varianter: allt från piskor till lustmord. (Hekma, 2006)

Tanken att sexuella problem beror på en ”patologisk ökning” av manliga eller kvinnliga drag är typisk för slutet av artonhundratalet. Många teoretiker tänkte i termer av harmoni. Det friska var det som var balanserat medan det sjuka var en rubbning, en obalans. Därför är det inte särskilt oväntat att vissa forskare, bland annat den välkände sexologen Hirschfeld, ansåg att sexuella störningar kan botas med hormonbehandling. Störningarna antogs bero på hormonell obalans. (Wasniowski, 2007)

Även Freud betraktade masochism som något kvinnligt (Breslow, 1991). Dock menade han att masochismen är så naturlig och självklar för kvinnor att den inte längre är sexuell för dem. Därför är det bara män som kan känna sexuell njutning av masochism. I teorin kan kvinnor vara sadister, enligt Freud, men det är så ovanligt att det knappt är värt att tala om. Sadism beror nämligen på manliga egenskaper, bland annat aggression, som har gått över gränsen. På denna punkt har Freud mycket gemensamt med Krafft-Ebing. Freuds teorier om sadism och masochism accepterades och betraktades som fakta under lång tid. Till exempel togs kvinnor som upplevde sig vara sexuellt

masochistiska inte på allvar. Teoretiskt sett kunde de ju inte vara det.

Krafft-Ebing betraktade inte sexuella avvikelser som enbart beroende av en patologi hos den enskilda individen. Han ansåg också att det moderna samhället påverkar människor i fel riktning. Till exempel menar han att den stigande äktenskapsåldern ökar risken för att ungdomar börjar onanera (vilket enligt honom har negativ inverkan). Sexuella problem uppstår således i samspelet mellan ett onaturligt samhälle och en sårbar individ. (Wasniowski, 2007)

2.2 Historisk begreppsanvändning

Ett flertal sexuella avvikelser, så kallade parafilier, är katalogiserade i DSM-IV (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*) som psykiska störningar. Sadism och masochism står med. Moser & Kleinplatz (refererad i Weinberg, 2006) menar att denna klassificering bygger på psykoanalytiska antaganden som inte bara kan accepteras rakt av. De måste ifrågasättas. Författarna menar att när sexuella avvikelser stämplas som störningar så rättfärdigas förtryck av sexuella minoriteter. Därför är det inte möjligt att betrakta frågan om sexuella avvikelser friskhet eller sjuklighet som enbart medicinsk. Frågan är med nödvändighet politisk.

Hur diagnoserna förklaras och hur sjukdomsklassificeringen motiveras har varierat sedan diagnoserna först togs upp i registret. 1952 fanns följande sexuella beteenden listade i kategorin ”sexuella avvikelser”: homosexualitet, transvestisism, pedofili, fetischism och sexuell sadism (Wiederman, 2003). Ett krav för att ett sexuellt beteende skulle räknas in i den här kategorin är att beteendet leder till problem för individen eller människor i omgivningen. Kategorin har en sammanfattande förklaring. Den sexuella avvikelserna utmärks av att lusten är riktad mot andra objekt än människor av motsatt kön och är fokuserad på annat än samlag.

1994 kom den fjärde och aktuella upplagan av DSM. I denna upplaga har det skett en stor förändring. Det tydliggörs att parafilin måste skiljas från icke-patologiska sexuella beteenden. Sadism och masochism är inte parafilier om utövandet sker i form av rollspel. Diagnoserna är till för dem som blir sexuellt upphetsade av sadism och masochism utanför en rollspelskontext. Någon gräns mellan dessa beskrivs inte (Wiederman, 2000).

Uppslagsverk är viktiga historiska dokument eftersom de skildrar någon form av officiell kunskap som både ska vara vetenskapligt och politiskt korrekt. Genom att undersöka vad som står i uppslagsverk har Herburt (2009) gjort en historisk studie. Under 1960-talet pågick en form av sexuell revolution med ifrågasättande av normer. Då började sadomasochism accepteras. På 70-talet kom en ”backlash”, bland annat i form av den andra vågens feminism och en antipornografirörelse. Sadomasochism användes som det mest avskräckande exemplet på hur skadligt pornografi är.

Även om uppslagsverken, till exempel *Nordisk familjebok* från 1915, förklarar ordet perversion som ”en förvänd och naturvidrig riktning af driftlivet” eller liknande, är det genomgående så att det inte någonstans finns beskrivet vilka handlingar detta förvända och naturvidriga består av. Första gången det i ett uppslagsverk står något om normer i samband med perversioner var 1980. När beteenden beskrivs som avvikelser från en norm synliggörs normen, och med det blir det möjligt att ifrågasätta. Detta ger också en bild av vad de perversa handlingarna kan vara. De är helt enkelt motsatsen till det som följer normen.

Ytterligare två förändringar skedde på 80-talet. Den ena var att uppslagsverken började räkna upp fler exempel på sexuella avvikelser. Den andra var en ökad sjukdomskontext. Tidigare hade det inte skrivits särskilt mycket om orsaker och behandling till perversioner, sadism och masochism. De nya beskrivningarna utgick från ett psykoanalytiskt perspektiv. Ingenstans står det uttryckligen att dessa sexuella beteenden är sjuka, men de beskrivs på samma sätt som sjukdomar genom att orsaker och behandling tas upp. Detta leder till tolkningen att de faktiskt betraktades som sjukdomar. De associerades också med brott genom att sadism och masochism beskrevs som misshandel.

Herburt (ibid.) anlägger även ett genusperspektiv på det som står i uppslagsverken. Sadism beskrevs inte i en samtyckande kontext och sadisten beskrevs som någon som har ett

”tvångsmässigt behov” att utöva sadism mot ”andra”, ”människor och djur” eller ”en annan”. Sadister agerar alltså inte utav fri vilja, utan av en okontrollerbar drift att plåga andra i icke-relationella sammanhang. Masochism beskrevs också som ett behov, men inte i samma utsträckning som sadism. I stället användes ord som ”vill bli” och ”låta sig”, vilket antyder att det är den egna fria viljan snarare än någon inre drift som styr. Masochisten är inte lika tvångsmässig och samhällsfarlig som sadisten, som kan ägna sig åt lustmord (enligt äldre uppslagsverk) och våldtäkter (enligt nyare). Därför ligger det nära till hands att tolka beskrivningarna av sadism som att de avser en man, och beskrivningarna av masochism som att de avser en kvinna. Mannen har en aggressiv drift medan kvinnan är passiv, lugnt självbehärskande och ofarlig.

Uppslagsordet sadomasochism fanns för första gången i en svensk uppslagsbok 1959. Precis som för sadism och masochism var beskrivningarna av vad sadomasochistiska handlingar egentligen består av väldigt vaga och abstrakta. Det finns en skillnad gentemot de två andra uppslagsorden. Sadomasochism ses som något som ingår i en parrelation, under samtycke. Under uppslagsordet perversion tas sadomasochism väldigt sällan upp som exempel. Det verkar råda en viss tveksamhet om huruvida det bör betraktas som en perversion eller inte.

2.3 Sadomasochism i media

De senaste decennierna har sexualitet syns allt mer i media. Detta gäller även icke-normativa sexuella beteenden som sadomasochism. Ibland flirtas det med sådant som fetischism och bondage i reklam och i musikvideor (Yost, 2010). För det mesta, när sadomasochism framställs i media, handlar det dock om kriminalitet som är kopplad till exempelvis sadism. Till exempel handlar ett avsnitt av *CSI: Crime Scene Investigators* om en kvinna som hittades mördad med piskmärken på ryggen. Hon hade jobbat som professionell domina på en sadomasochism- och fetischklubb. Det visar sig att hon mördades av en av sina klienter.

Något anmärkningsvärt med sadomasochism och media, menar Yost (ibid.), är att brott som inte är relaterade till samtyckande sadomasochism eller en sadomasochistisk subkultur ändå tenderar att beskrivas med dess terminologi. Om någon grips för tortyr kan till exempel ett nyhetsinslag visa bilder på redskap som brukar användas av sadomasochister och benämna offret som gärningsmannens ”slav”. Detta stärker allmänhetens uppfattning att sadomasochism är farligt.

En uppfattning är att efter hand som synligheten i media ökar, då ökar också acceptansen för det som visas och politiska landvinningar kan göras. Weiss (2006) vänder sig mot denna uppfattning och pekar i stället på två andra mekanismer som sätts in när en alternativ sexualitet får ökad uppmärksamhet: *acceptans via normalisering* och *föreståelse via patologisering*.

Acceptans via normalisering innebär att sadomasochism måste tonas ner och göras mindre ”extremt” för att kunna användas i till exempel marknadsföring eller populärkultur. Föreståelse via patologisering innebär att sadomasochism görs begripligt genom att det förklaras som ett symptom på något som är sjukt och fel. En sådan förklaring skulle kunna vara att människor som utövar sadomasochism gör det för att de är självdestruktiva eller har blivit sexuellt utnyttjade som barn. Weiss (ibid:105) skriver:

When viewers accept or understand BDSM in these ways, they utilize a mode of *distanced consumption*, where representations of SM offer a tantalizing glimpse of something other (sexy, erotic, kinky) that is safely viewed and evaluated from a detached, privileged, and normative position.

Detta, menar Weiss, leder till att sadomasochism i sig inte blir mer accepterat. Tvärtom stärker det dikotomin bestående av å ena sidan en säker, trygg och normal sexualitet, och å andra sidan en som är farlig, pervers och sjuk. De sadomasochister som inte ägnar sig åt den normaliserade varianten och som vägrar tillskriva sig själva någon form av patologi framstår som lika obegripliga som tidigare. De är nästan osynliga i media. Oavsett hur mycket sadomasochism syns i media kommer det därför aldrig att hota den normativa sexualiteten.

2.4 Sadomasochism i rättsfall

White (2006) har analyserat en uppmärksammas serie av rättegångar i Storbritannien, så kallade "Spanner Trials". En grupp homosexuella män hade deltagit i fester för sadomasochister och filmat sina sadomasochistiska lekar. Polisen kom över bandet och anmälde dem som deltog i filmen. Festerna ägde rum i slutet av 70- och början av 80-talet. 1990 drog rättegången igång. De män som agerat sadistiskt i filmerna, det vill säga piskade eller på annat sätt utdelade smärta eller förnedring, dömdes för misshandel. De män som utsattes för handlingarna dömdes för medhjälp till misshandel.

Whites slutsats är att den bild av sadomasochism som domarna och andra personer inblandade i rättegången tog för givet och byggde sina åsikter på är en bild som inte alls överensstämmer med sadomasochism så som det upplevs av utövarna. En domare menade att en masochist helt saknar kontroll över vad sadisten utsätter honom/henne för och att detta kan vara speciellt farligt om sadisten är påverkad av alkohol eller droger. Denna beskrivna situation är inte alls vad någon enda sadomasochist – White är mycket tydlig på den här punkten – skulle kalla *safe, sane and consensual*, som är ett honnörsord inom hela den sadomasochistiska subkulturen. Genom uttalanden som det här blir det uppenbart att många som borde ha samlat information innan de uttalade sig i fallet inte gjorde detta. De byggde i stället sina slutsatser på fördomar.

Det som gör att sadomasochism betraktas som oacceptabelt medan vissa sporter som kan leda till skador inte gör det är, enligt White (ibid.), att sadomasochism har med sex att göra. Det finns många diskurser om hur sex ska vara, och sadomasochism strider mot dessa. Vissa kopplingar togs för givna under rättegångarna, liksom vissa motsatspar. Sex ska vara ett uttryck för kärlek. Sadomasochism är misshandel. Kärlek och våld går inte ihop. Därför är det inte relevant om det har förekommit samtycke eller inte, och sadomasochism betraktas allmänt som en fara för folkhälsan.

I flera sammanhang motiveras förbud av det här slaget med att det är för samhällets bästa och att det behövs för att skydda vissa människor, till exempel barn. Argumentet att barn måste skyddas används till exempel för att försvara ett förbud mot våldspornografi i Storbritannien (Langdridge, 2006). Människor som är inblandade i produktionen av sadomasochistisk pornografi kan dömas på samma grunder som männen inblandade i Spannerfallet.

Langdridge & Butt (2004) redogör för hur rättsväsendet i Storbritannien ställer sig till sadomasochism. Det har dragits slutsatser som att sadomasochister måste skyddas från sig själva och att individer inte bör ha möjlighet att samtycka till någon form av misshandel. Ett fall med en man som stämde träff med människor på en chatt för sadomasochister för att sedan mörda dem brukar tas upp som exempel. Det görs ingen distinktion mellan sådana fall och sadomasochism mellan samtyckande individer. Det är även sådana extrema fall av icke-samtycke som forskningen om sadomasochism hittills har fokuserat på. Därför, menar författarna, kan resultaten inte tillämpas på sadomasochism som utövas under samtycke.

2.5 Sadomasochisters diskursanvändande

En studie av hur sadomasochister själva ser på sadomasochism har gjorts av Taylor & Ussher (2001). Informanterna gav uttryck för en diskurs om sadomasochism som avvikarbeteende (*dissidence*). Ofta sker detta inom en feministisk diskurs och sadomasochism beskrivs som en parodi på normativa sexuella relationer som förtrycker kvinnor, till exempel äktenskap. Langdridge & Butt (2004) har i sin studie kommit fram till något liknande. De menar att om orden "slav" och "herre" i ett slavkontrakt byts ut mot "hustru" och "man" syns det tydligt hur slavkontraktets utformning parodierar och attackerar äktenskapet som institution. Parodi har varit ett kraftfullt vapen för queerteoretiker och nu används det av sadomasochister som leker med makt och dominans och underminerar "what was supposed to remain invisible" (ibid:47). Sadomasochism kan därför betraktas som "a battleground for the transformation of intimacy" (ibid:48).

Även diskurser om sadomasochism som eskapism och som transcendens förekommer i Taylor

& Usshers (2001) intervjuer. Deltagarna beskriver hur utövande av sadomasochism fyller en lucka som de tidigare har känt av, till exempel ensamhet eller uttråkning. Vissa placerar sadomasochism i en andlig kontext och berättar hur de blir ”höga” av upplevelserna. Ibland kopplas det till vetenskap och känslan av att vara ”hög” beskrivs i termer av biologi och neuropsykologi.

Sadomasochister verkar söka efter orsaker till sina sexuella preferenser, till exempel i barndomsupplevelser (Taylor & Ussher, 2001). En informant berättar till exempel att han hade en auktoritär far och att det är därför han gärna befinner sig i en undergiven position i sexuella sammanhang. Författarna menar att denna diskurs hänger nära samman med diskursen om sadomasochism som patologi: om något i barndomen inte är som det ”borde” ha varit kan sadomasochism utvecklas som följd. Under intervjuerna förekom det sällan att deltagarna talade om sin egen sexualitet som sjuk. Däremot kände de flesta någon annan vars sadomasochism de talade om på det sättet, till exempel att de är självdestruktiva eller antisociala (ibid.).

I sin studie av texter från olika internetsidor för sadomasochister fann Langdridge & Butt (2004) två huvudsakliga diskurser bland sadomasochister: dels förkastande av sjukdomsdiskursen och dels betydelsen av samtycke i sexuella sammanhang. I många texter gjordes försök att krossa myten att sadomasochistiska preferenser har utlösts av ett trauma. Ibland lades en alternativ förklaring fram som pekade på att sadomasochism är friskt och naturligt, men i andra gavs inga förklaringar alls. Detta kan bero på att en förklaring inte lika nödvändig om sadomasochism beskrivs som en förlängning eller en utveckling av normativt sex snarare än något fundamentalt annorlunda.

Langdridge & Butt (ibid.) når en slutsats som skiljer sig från den i Taylor & Ussher (2001): medan Taylor & Ussher menar att sadomasochister söker efter förklaringar till sina preferenser menar Langdridge & Butt tvärtom att de inte gör det. I stället försöker de vidga den sexuella normen så att den rymmer även sadomasochism. Detta märks framför allt i den centrala position som begreppet *safe, sane and consensual* (SSC) verkar inta i interaktion mellan sadomasochister. Det betonas att sex ska vara säkert och under samtycke, helt enligt de rådande normerna. Om sadomasochism ryms i normen behövs ingen förklaring till sadomasochism, lika lite som det behövs en förklaring till att människor tycker om normativt sex.

2.6 Sexuellt medborgarskap

Langdridge (2006) diskuterar sadomasochism utifrån ett medborgarperspektiv. På 90-talet påbörjades en diskussion om sexuellt medborgarskap. Vad krävs för att någon ska erkännas som en människa värd att bemöta med respekt? Vilken sexualitet har en sådan människa? Enligt författaren respekteras inte sadomasochism i samhället. Detta syns tydligt i dels Spannerätttegångarna (se avsnitt 2.4) och det faktum att sexualiteten betraktas som sjuk i diagnosmanualer. Det har forskats en del på sadomasochism, men forskningen sker huvudsakligen utifrån ett medicinskt perspektiv. Rättighetsperspektivet är mer ovanligt. Sadomasochism har också blivit mer synligt i populärmedia, som TV och tidningar. Något anmärkningsvärt med det är att sadomasochism ofta avsexualiseras i dessa beskrivningar. Det kan talas om smisk och bondage, men själva lusten och den kroppsliga njutningen omnämns sällan. Sadomasochistens sexualitet betraktas som skrämmande eftersom sadomasochisten framstår som gränslöst sexuell.

Sadomasochister erkänns inte som sexuella medborgare i lika hög utsträckning som HBTQ-personer. Langdridge (ibid.) menar att det beror på att sadomasochism för de allra flesta utövarna handlar om sex. HBTQ handlar huvudsakligen om relationer. När media ”skalar av” det sexuella från HBTQ går det fortfarande att tala om förälskelse och äktenskap. När det sexuella skalas bort från sadomasochism finns det inte mycket kvar att tala om över huvud taget.

3. Teori

Teoriavsnittet är en presentation av de teoretiska utgångspunkter jag använder i min studie. Tyngdpunkten ligger på queerteori. Avsnittet tar upp Michel Foucaults teorier om sexualitet – eftersom en redogörelse för queerteori inte skulle vara komplett utan ett stycke foucauldiansk teori – och övergår sedan till queerteori. Det inleds med en kort beskrivning av den socialkonstruktionism som utgör den teoretiska grunden i såväl foucauldiansk teori och queerteori som i min studie. Queerteori tillämpas oftast på HBT men går lika bra att applicera på alla sexuella preferenser och beteenden som avviker från normen.

Flera av de teorier jag tar upp handlar om HBT. Jag anser trots det att teorierna är direkt tillämpbara på sadomasochism. Synen på olika former av icke-normativ sexualitet har länge hängt samman. De har klumpats ihop till en enda kategori – en patologi – och omgivits av snarlika diskurser. Homosexualitetens historia från artonhundratalets mitt och framåt har mycket att säga om sadomasochismens historia under samma period (Wasniowski, 2007).

3.1 Från Foucault till queerteori

Det socialkonstruktionistiska perspektivet utgår från antiessentialism och bygger på att fenomen har uppstått genom att de har konstruerats i samhället (Burr, 2003). Sexualitet är ett exempel på en konstruktion. Vad som räknas som sex och vilka sätt som är accepterade att ha sex på är ingenting som är givet av naturen. Tvärtom varierar det mellan olika kulturer och epoker. Konstruktionistiska teorier ifrågasätter i synnerhet sådant som är taget för givet. Anledningen till att det är taget för givet är att vi har konstruerat det så effektivt att vi inte kan tänka oss något annat (ibid.). Det har blivit en dominerande diskurs. (I metodavsnittet diskuterar jag diskursbegreppet.) Till exempel tenderar vi att ta för givet att det finns två kön. Detta ifrågasätts emellertid av queerteoretiker.

Genom att utgå från socialkonstruktionismen förutsätter jag att det inte finns en normal sexualitet och sexualiteter som det är ”fel” på. Sjukdomar, störningar och patologier (och för den delen, friskhet) betraktar jag som konstruktioner. Detta avsnitt handlar om den socialkonstruktionistiska inriktning som jag utgår från. Den mest etablerade och för min uppsats relevanta teoretikern inom det området är Michel Foucault och därför kommer jag att redogöra för hans teorier. Utifrån Foucault har queerteorin vuxit fram, och därför kommer avsnittet efter beskrivningen av Foucault att övergå till att handla om det queerteoretiska perspektivet. Queerteori betraktar jag som det teoretiska fundamentet i mitt arbete.

3.1.1 Talet om sexualiteten

I *Viljan att veta*, som är det första bandet i *Sexualitetens historia*, diskuterar Foucault (2003) den vanliga uppfattningen att vi är sexuellt förtryckta. Han försöker besvara frågan om varför vi anser oss vara det. Slutsatsen är att talet om det sexuella förtrycket ger talet om sexualitet ett egenvärde. Sex ska lyftas fram, erkännas och förklaras i ett flertal institutioner: bikten, den medicinska vetenskapen, rättssystemet, med mera. Viljan att inte vara förtryckt leder till ett ständigt tal om könet och sexualiteten. Ett exempel är självbiografier där författaren berättar detaljerat om sitt sexuella leverne. Detta skulle kunna tolkas som modigt, som ett sätt att motverka och besegra förtrycket. Foucault skulle i stället tolka det som en produkt av samhällets institutioner. ”Man jagar fram könet ur hörnen och tvingar det till en diskursiv existens”, skriver han (ibid:56). Att sexualiteten är förtryckt förutsätter att sexualiteten är något *i sig själv*, att den är en egenskap som finns inom varje individ *oberoende av samhället*. Foucault vänder sig mot alla former av essentialism. Sexualiteten skapas av makten.

Runt 1700-talet uppstod talet om det sexuella förtrycket. Samtidigt påbörjades en enorm

katalogisering och kategorisering av allt från växter till sjukdomar. Detta var ”på en gång en maktmetod och en metod för att inhämta ett vetande” (Foucault 2003:150). En konsekvens av detta är att människor började ordnas enligt en ”normalitetsskala”. Olika egenskaper utvärderades och etiketterades och ju bättre en individ passade in i den homogena samhällskroppen, desto mer normal ansågs han eller hon vara. Normaliseringen blev ett maktmedel. I det här ligger en paradox. Normaliseringen framtvingar homogenitet, men för att kunna mäta normalitet krävs en individualisering. Alla dessa kategoriseringar leder till att ordning bringas i den mänskliga mångfalden. Denna metod för att bringa ordning kallar Foucault för disciplin (2003:218).

Under denna tid, när läkarvetenskapen fick ett intresse för sexualitet, började sexualiteten kartläggas, analyseras på detaljnivå och patologiseras, med precis de metoder som läkarvetenskapen brukar använda. Sexualitet sågs som något som finns inom alla människor som en kärna, och det ansågs viktigt att kartlägga denna kärna. Krafft-Ebings *Psychopathia Sexualis* är en produkt av det här (se avsnitt. 2.1.). Den homosexuella, fetischisten, sadisten, masochisten, den heterosexuella, pedofilen och flera andra sexuella arter kartlades av Krafft-Ebing, men flera av begreppen hade myntats ett flertal decennier tidigare.

Foucault menar att den homosexuella uppfanns på 1800-talet. Det ska inte tolkas som att homosexuella handlingar inte förekom tidigare. Det gjorde de, naturligtvis, men före 1800-talet var den homosexuella ingen individ. Den homosexuella handlingen betraktades som enbart en handling. Handlingen betraktades som skamlig, men den var ingen personlig egenskap som ständigt följde personen vart han/hon än befann sig. Samma sak hände under 1800-talet när straffsystemet bytte mål. Från att ha varit inriktat på lagöverträdarens kropp, genom tortyr, började man bry sig om lagöverträdarens själ. Lagöverträdaren blev en förbrytare; hans eller hennes själ blev plötsligt relevant för hur straffet utdömdes och verkade. En ny sorts individ hade skapats. Foucault skriver:

Människan som man talar om och som man uppmanar oss att befria är redan i sig själv resultatet av ett beroende som sträcker sig mycket djupare än hon själv. Hon bebos av en ”själ” som ger henne existens och som själv är en bricka i det herravälde makten utövar över kroppen. Själens är på en gång verkan av och redskapet för en politisk anatomi; själen är kroppens fängelse. (2003:35)

Kulick (2005) tar upp ett senare exempel på samma mekanism: sexköparen. Tidigare betraktades sexköp som något vissa män gör då och då utan att det får några större konsekvenser för hur deras person uppfattas. Nu börjar det alltmer betraktas som ett symptom på en viss sorts personlighet. Media kartlägger sexköparens barndom, kvinnosyn, inkomstgrupp med mera. Sexköparen håller på att bli en egen art, precis som den homosexuella med flera blev under 1800-talet. Processen att skapa en individ med en historia och en personlighet, enbart utifrån en egenskap, är alltså inget som har hänt förr i tiden och sedan upphört att hända. Det händer hela tiden. När det gäller konstruktionistiska teorier är det inte fråga om att man har ”upptäckt” att homosexualiteten kan vara medfödd, att sexköpare har vissa utmärkande egenskaper, och så vidare. Det handlar inte om upptäckt utan om konstruktion. Foucault kommenterar därför inte om det är ”rätt” eller ”fel” att kategorisera sexuella beteenden. Sanning är ett irrelevant begrepp i sammanhanget.

Foucault har en positiv syn på sadomasochism. Han anser att det ska betraktas som en lek (Plant, 2007). Sadomasochism kritiserar ibland för att utövarna ägnar sig åt sådant som anses fel, till exempel ageplay där en av parterna kan agera barn och en annan kan agera förälder. Denna kritik bygger på det felaktiga antagandet att – med Sartres terminologi – essensen föregår existensen. Det förutsätts att dessa lekar blir uttryck för en inre kärna hos utövarna, och tolkningen blir att utövarna innerst inne vill våldta barn. I själva verket, menar Foucault, ska leken inte alls tolkas som ett uttryck för en inre kärna eller ett dolt begär.

Sex erbjuder människor ett enormt utrymme för kreativitet. Njutning är inte en metod för att stilla begär; njutning skapar begär. Talet om sexuella begär verkar negativt på kreativiteten i stället för tvärtom. Det innebär att njutningen tvingas in i en mall av sexuella normer i stället för att vara öppen. Foucault talar alltså inte om frihet *till* sexuella begär. Han talar snarare om frihet *från* dem

Sadomasochism öppnar upp möjligheten att experimentera med njutning på okonventionella sätt. Genom detta experimenterande skapas nya begär. En av de alldeles speciella njutningarna med sadomasochism, menar Foucault, är att deltagarna kan låta leken leka dem, i stället för att själva leka leken. Eftersom vi inte har någon inre stabil identitet kan den identitet vi antar i en lek eller ett spel bli så verklig att den styr oss. Identitet är i sig bara ett spel, menar Foucault (ibid).

3.1.2 *Queerteoretisk utgångspunkt*

Ordet ”queer” har genomgått en spännande utveckling under 1900-talet. Från att ha varit ett av engelskans ord för ”konstig” har det utvecklats till en identitet. Ordet brukade användas nedsättande om homosexuella, vilket senare resulterade i att HBT-rörelsen tog till sig ordet och gav det en positiv innebörd. (Därför begreppet HBTQ, som står för homo-, bi- trans- och queera personer.) Vad ordet queer nu för tiden betyder är svårt att svara på, och det är ingen slump. Inom queerrörelsen finns ett motstånd mot att definiera begreppet eftersom en definition skulle institutionalisera normer och innebära ett uteslutande av vissa grupper, vilket rimmar illa med queerteorin eftersom den sätter just normativiteten och uteslutandet i centrum för analys. Det queeras uppgift ska vara att bryta upp kategorier, inte att skapa dem. Det som alla queerteoretiker ändå får sägas ha gemensamt är ett kritiskt förhållningssätt till det normativa. Enligt queerteoretikerna är det inte det som avviker från normerna som ska ifrågasättas; det är normerna i sig som ska granskas. (Rosenberg, 2003).

I vissa sammanhang används queerbegreppet synonymt med HBT. Begreppet HBTQ används allt oftare. Queer kan också användas i en bredare betydelse som beteckning på alla som avviker från samlevnads- och sexuella normer. I den här bredare betydelsen faller sadomasochism tveklöst in. I vissa sammanhang betraktas queer som en inte närmare specificerad sexuell identitet som främst används av människor som inte känner att de vill eller kan definiera sin sexualitet utifrån redan uppställda ramar, som homo-, bi- och heterosexuella. Det kan röra sig om till exempel polygama människor, eller människor för vilka en maktförskjutning av sadomasochistisk typ är mer fundamental och viktig än vilket kön partnern har. Det är viktigt att inte betrakta queerteori som en enda sammanhållen teori. Olika teoretiker har olika syn på vad som är queer. Parreñas (2007), till exempel, anser att sadomasochism inte är queer. Det avviker från den sexuella normen, men sadomasochister riskerar inte att bli utsatta för homofobiskt våld eller snarlika hatbrott, eftersom det inte syns på människor om de gillar sadomasochism. Utövarna passerar som heterosexuella – och därmed som normföljare – och delar inte den erfarenhet av hot och diskriminering som exempelvis homosexuella och transpersoner delar.

I de sammanhang där (radikal)feminister brukar tala om patriarkat tenderar queerteoretiker att i stället tala om heteronormen. Heteronormen innebär inte bara en obligatorisk heterosexuella. Det måste vara rätt sorts heterosexuella. Rosenberg (2003) beskriver heteronormativitetens två bärande principer. Den första är konstruktionen av dikotomin vi-de. Denna mekanism gör att avvikelser utesluts ur normen. Den andra är assimilering. Assimileringen går ut på att uteslutna grupper integreras i kulturen utifrån en måttstock som de privilegierade, normföljande grupperna har ritat. De privilegierade grupperna har två stora fördelar. Dels kan de låtsas att måttstocken de använder inte är historiskt och kulturellt specifik, och dels kan de ignorera det faktum att de själva är en grupp bland andra grupper. Deras egenskaper och beteenden framställs ju som naturliga.

Det är på grund av det här som homosexuella ibland kan anklagas för att se ”typiskt homosexuella” ut, och därmed förutsägbara och stereotypa, medan det i stort sett inte förekommer att någon anklagas för att se ut att ha ett typiskt heterosexuellt utseende. Skapandet av en homosexuell särart kan betraktas som en metod för att hålla samhället rent, på samma sätt som befolkningen i stort ska hållas laglydig genom att kriminella bestraffas.

Även om det ytterst sällan talas om vad normalt och sunt sex innebär råder det inga tvivel om att det finns starka normer om det. Det syns till exempel på att vissa sexuella beteenden är upptagna i diagnosregister som DSM-IV. Det går också att titta på hur det talas om sexualitet i till exempel

media. Heterosexualitet och monogami är exempel på normer som är väldigt tydliga. Det betyder inte att dessa beteenden är naturliga. Det betyder att normerna är så starka att heterosexualitet och monogami framstår som oundvikligt och självklart. Normer görs synliga genom avvikelserna från dem. Det är därför det inte talas om hur man har sex på rätt sätt. Det talas om hur man gör det på fel sätt: med människor av samma kön, med mer än en person, med människor som är mycket yngre eller äldre, med en släkting, och så vidare. Utifrån detta kan man sluta sig till att det är rätt att ha sex med en person av motsatt kön som är i ungefär samma ålder och som inte är en släkting.

Den amerikanska antropologen Gayle Rubin (1984, s 152) har i den uppmärksammade artikeln *Thinking Sex* gjort ett försök att beskriva den sexuella normen. Bra sex måste vara

heterosexual, marital, monogamous, reproductive, and non-commercial [...], coupled, relational, within the same generation, and occur at home [...], not involve pornography, fetish objects, sex toys of any sort, or roles other than male and female.

Dåligt sex, som alltså är alla sexuella beteenden som inte uppfyller kriterierna för bra sex, är ”bad’, ’abnormal’, or ’unnatural’”. Ett påpekande är på sin plats. Rubin skrev detta i 80-talets USA och därför är normerna inte helt tillämpbara på dagens svenska samhälle. Ett samboförhållande utan barn anses till exempel inte vara onormalt eller perverst i dagens Sverige.

Alla avvikelser från de strikta sexuella normerna betraktas som stereotyper, till exempel den fjolliga bögen och den galna sadisten med aggressivt temperament och dålig impuls kontroll. Dessa människor betraktas som sjuka och samhällsfarliga och det finns en tydlig sexuell hierarki. Det är precis som att det finns en allmän rädsla för att om man bara tummar lite på den skarpa linje som är dragen mellan god och dålig sexualitet, så kommer obeskrivligt hemska saker att korsa den. ”This kind of sexual morality has more in common with ideologies of racism than with true ethics”, skriver Rubin (ibid, s 153).

Rubin menar att sex har sin egen interna politik och att det är alldeles nödvändigt att tala om sexualitet som ett eget område i stället för att enbart bygga in det i andra sammanhang, till exempel genus. Teorier om sexualitet och teorier om genus kan berika varandra, men sexualitet får aldrig bli bara en del fråga i en mängd av andra genusfrågor. Sexuellt förtryck är inte en form av genusförtryck, utan en alldeles egen sorts förtryck (Butler & Rubin, 1994). Sex är starkt institutionaliserat, bland annat i form av äktenskap, och är alltid politiskt.

Bersani (1987) skriver om en mycket stor händelse som rättfärdigade förtryck, nämligen när HIV började spridas i USA under 80-talet. Hos allmänheten rådde en enorm förvirring. I en undersökning svarade 56,8% att de är för att AIDS-sjuka ska steriliseras och behandlas för sin ohanterliga sexuella aptit. Den oro över HIV som uttrycktes i media handlade nästan uteslutande om heterosexuella lågriskgrupper. Högriskgrupper, som homosexuella män och narkomaner, nämndes sällan. De betraktades som ”de andra” och inte som en del av publiken. Författaren frågar sig vilka budskap som har lättast för att nå fram till mottagaren. Svaret är att det är de budskap som redan finns där. HIV-viruset ledde alltså inte till nya uppfattningar om homosexuella. Det tog fram dem som redan fanns där, och det kunde rättfärdiga diskriminering och hatbrott.

Rubin (1984) tar upp två exempel på moralpanik: hur AIDS används som redskap och ursäkt för homofobi (vilket är precis vad Bersani har analyserat), och hur vissa feminister attackerar sadomasochism. I slutet av 70-talet fanns det knappt någon form av sexuell avvikelse som inte kritiserades från feministiskt håll. Transsexualitet, homosexualitet hos män, promiskuitet, offentligt sex, transvestisism, fetischism och sadomasochism betraktades alla som patriarkala uttrycksformer. Rubin frågar sig hur dessa grupper, som inte har något inflytande och knappt ens någon talan, skulle kunna vara de största bärarna av patriarkatet (Butler & Rubin, 1994).

Califia (1996), som tillhör en lesbisk feministisk subkultur, är mycket kritisk till hur sadomasochism vanligtvis betraktas inom feminismen och menar att det förekommer diskriminering av sexuella minoriteter, på samma sätt som det förekommer homofobi. Enligt Califia är det svårt att över huvud taget tala om sadomasochism i feministiska termer eftersom många

relevanta ord – till exempel roller, masochism och dominans – har givits en negativ innebörd som skiljer sig från den innebörd orden har i den sadomasochistiska subkulturen (ibid.).

För att förstå sadomasochism behövs ingenting annat än fantasi, menar Califia. Deltagarna i den sexuella akten ägnar sig åt ett rollspel eller en lek och alla inblandade är medvetna om detta. De skadar inte varandra på riktigt. Sadomasochism kan faktiskt i stort betraktas som en lek med symboler. Inom de sadomasochistiska och fetischistiska subkulturerna används symboler flitigt på ett sätt som inte är deras ursprungliga användningsområde. Människor bär handklovar i bältet utan att vara poliser och hakkors utan att sympatisera med nazismen. Många feminister verkar inte se den här skillnaden mellan symbol och verklighet som relevant. En kvinnas önskan att vara undergiven en man sexuellt skulle utifrån detta perspektiv inte vara något annat än ett symptom på att hon är undergiven även i andra situationer, på riktigt, även om hon inte är medveten om det. I stället menar Califia att sadomasochism ger större möjligheter till normbrytande och sexuell variation än traditionellt sex. Deltagarna i en sadomasochistisk sexuell akt kan välja de fetischkläder, attribut och roller som passar bäst med deras sexuella behov. Det gör sadomasochism till en bredare sexuell uttrycksform än normativt sex. Sadomasochism handlar om att få ut sexuell njutning av det förbjudna. Därför är det "the quintessence of nonreproductive sex" (ibid:234).

4. Metod

Detta metodavsnitt hänger tätt samman med teoriavsnittet. Diskursanalys är både teori och metod eftersom de teoretiska grunderna och det praktiska tillvägagångssättet förutsätter varandra. Metodavsnittet handlar huvudsakligen om ställningstaganden, överväganden och redogörelser av mer praktisk natur, men avsnittet om genealogisk diskursanalys förstås bäst om det läses med teoriavsnittet i bakhuvudet.

4.1 Metodologiska ställningstaganden

Vid val av metod finns det ett mycket viktigt kriterium: metoden ska passa ihop med de teoretiska utgångspunkterna. För mig är diskursanalys ett självklart metodval eftersom diskursanalytiska metoder utgår från den antiessentialism och konstruktionism som är genomsyrar de teorier jag använder. Metoder som syftar till att hitta en sanning eller essens om ett fenomen (t ex fenomenologin) är fullständigt uteslutna eftersom jag utgår från att allt är konstruerat. Det finns ingen sanning att söka. Jag anser inte heller att det går att ställa sig utanför en diskurs, observera den och dra objektiva slutsatser om dess natur. Som samhällsvarelser är vi alla inne i diskurser och vi kan inte låta bli att använda dem. En tolkning av en diskurs är med nödvändighet också diskursiv.

Den metod jag använder måste dessutom vara induktiv och kvalitativ. Induktiv måste den vara eftersom jag inte ger mig ut på fältet förutsättningslöst. Jag tror inte att det är möjligt. Även om jag helt utan frågeställning skulle börja läsa texter för att senare skapa en teori om dem skulle teorin inte vara skapad förutsättningslöst. Eftersom jag är en del av det samhälle där texterna produceras kommer jag att ha personliga uppfattningar om deras innehåll oavsett om jag vill eller inte. Därför behöver jag en metod som tillåter mig att ha en teori innan undersökningen börjar (Gamson, 2000).

Det kvalitativa inslaget kommer från hur urvalet av data görs och hur detta analyseras. Görs ett slumpmässigt urval finns det möjlighet att skapa konfidensintervall och testa hypoteser. Sådana metoder är bra för att söka svar på frågor av typen ”hur många..?”, ”hur länge..?” och ”hur stor andel av..?”. Min frågeställning ser inte ut på det sättet. Den kräver en djupare analys av innehållet i texter. Tolkningar av texter blir alltid subjektiva. Det betyder inte att de inte är vetenskapliga. Det betyder bara att det är extra viktigt som forskare att sätta upp klara riktlinjer för sin egen granskning och nogta motivera sitt val av analysmaterial (ibid.).

Nästa fråga som behöver ett svar är vilken diskursanalytisk ansats jag ska använda. Taylor (2001) beskriver olika former av diskursanalys. Analysen kan fokusera på språket i sig (på ett sätt som ligger nära lingvistik), på hur språket används, på hur det gör att människor kan tala om saker på olika sätt, eller på hur språket konstruerar verkligheter och sociala praktiker. Det här är en skala som rör sig från ett mikroperspektiv där makt och kunskap inte spelar någon roll till ett makroperspektiv där makt och kunskap är i fokus. Min frågeställning ligger väldigt nära den fjärde av de former som Taylor beskriver. Jag vill inte studera hur enskilda sadomasochister konstruerar sin identitet i interaktion, vilket skulle vara en relevant frågeställning för de mer mikroorienterade formerna. Jag har i stället en frågeställning som gör analys av makt och kunskap ganska oundvikligt. På grund av det har jag valt den form som Carabine (2001) kallar foucauldiansk genealogisk diskursanalys.

4.2 Genealogisk diskursanalys

Den genealogiska diskursanalysen är Foucaults skapelse. Genealogi är läran om släktförhållanden, från grekiskans *genea* som betyder generation och *logos* som betyder kunskap. Namnet antyder vad metoden går ut på: att följa diskurserna baklänges genom historien för att spåra deras ursprung.

Definitionen av begreppet diskurs skiljer sig åt mellan olika teoretiker. Av naturliga skäl håller

jag mig till Foucaults definition. Winther Jørgensen & Phillips (2000:7) formulerar denna som att "språket är strukturerat i olika mönster som våra utsagor följer när vi agerar inom olika sociala domäner". Weeks definierar diskurser enligt Foucault som "a linguistic unity or group of statements which constitutes and delimits a specific area of concern, governed by its own rules of formation with its own modes of distinguishing truth from falsity" (Andersson, 2008:14). Detta betyder att diskurser är de sätt på vilka vi talar om saker. Våra utsagor är delar av diskurser. I dem finns tydliga mönster som går att gräva fram, och det är detta som är syftet med diskursanalys. Diskurser är produktiva i den mening att de skapar det som de talar om, till exempel sexualitet.

För Foucault är diskurser storheter. Det finns till exempel religionsdiskurser och medicinska diskurser. Tydligast märks diskurser i institutioner på grund av institutionernas "stelhet". Familjen och läkarvetenskapen är två exempel på institutioner. På en mikronivå kan diskurser betraktas som verktyg som människor använder i interaktion. Genom att använda olika diskurser kan vi inta olika positioner, stödja eller ifrågasätta andras positioner, och så vidare. Det är genom diskurser vi gör oss begripliga. I foucauldiansk mening är det inte så att människor laborerar med diskurser. Foucaults människosyn kan kallas för mörk i betydelsen att han snarare ser människor som diskursernas marionetter (Burr, 2003). På individnivå händer det inte särskilt mycket av intresse.

Enligt Carabine (2001) erbjuder den genealogiska diskursanalysen en lins genom vilken vi kan se hur diskurserna dels påverkas av, och dels producerar, det sammanvävda begreppsparat makt/kunskap. "Kunskap är makt" är ett känt gammalt talesätt. Foucault vände på det och sa att makt är kunskap, eftersom den som besitter makt bestämmer vilken kunskap som räknas. En maktapparat, till exempel läkarvetenskapen, kan bestämma att sexualitet ska delas upp i hetero- och homosexualitet. En annan institution i en annan tid hade kanske föreslagit en annan uppdelning, till exempel utifrån vilken ålder på sexuella partners människor föredrar. Uppdelningen i hetero- och homosexualitet blir vår kunskap, och denna kommer att producera mer vetande. Undersökningar om skillnader mellan hetero- och homosexualitet kommer att göras och människor kommer att "veta" att skillnaden mellan dessa två grupper är helt naturlig, inte konstruerad.

Eftersom makten verkar i produktion av kunskap anser Foucault att det är helt fel att säga att makten är förtryckande. Makten utgår heller inte från toppen och ner i ett hierarkiskt system, som den gör i Marx teorier. Makt enligt Foucault utgår från alla institutioner där den används. I en diskursanalys är det viktigt att titta på hur makten och kunskapen samverkar i användandet av diskurser. Bland annat normalisering är viktigt att undersöka. Det är genom diskurser som vissa beteenden blir norm och privilegieras medan andra råkar ut för motsatsen. (Se avsnitt 3.1.2). Carabine (ibid.) menar att en analys av diskurser måste analysera de sociala sammanhang som diskurserna verkar i. Om detta inte ingår i analysen är den inte mer än en analys av språk.

Den genealogiska diskursanalysen är en studie av kunskap. Studier av kunskap är samtidigt studier av makten och dess verkningar. Det är dock inte nödvändigt att spåra diskurserna bakåt i tiden på det sätt som Foucault avser. Syftet med foucauldiansk genealogisk diskursanalys är att analysera hur relationen makt/kunskap samverkar i diskurser. Att göra en historisk analys av det är inget självändamål. Det är möjligt att göra en diskursanalys enligt Foucaults syn på diskurser och makt/kunskap, men utan att leta fram äldre texter för att spåra diskursernas ursprung (Andersson, 2008). En variant är att läsa olika texter från olika källor och se hur diskurserna i dessa hänvisar till varandra. Det är mycket troligt att texter på samma tema innehåller i stort sett samma diskurser, eller att vissa innehåller motdiskurser till de andra.

Den genealogiska diskursanalysen är metodologi snarare än metod. Foucault har till exempel inte gjort någon strukturerad plan över hur urval och insamling av data ska ske; han har gjort filosofiska och epistemologiska antaganden som bara kan komma till sin rätt om de används tillsammans med en viss metod. Historisk forskning som handlar om att vaska fram sanningen om sexualitet skulle till exempel inte kunna bygga på foucauldiansk teori. Det finns också vissa insamlingsmetoder som rimmar illa med Foucaults syn på diskursanalys. På grund av den så kallade intervjuareffekten kan intervjuer vara ett problem. Eftersom allt är diskursivt kan intervjuaren inte

ställa en fråga utan att använda en diskurs. Det är troligt att respondenten kommer att svara inom samma diskurs, eller en motdiskurs. Diskursanvändandet kommer alltså att till stor del bero på intervjuaren. Den bästa insamlingsmetoden för diskursanalys är färdigproducerade texter som existerar oberoende av intervjuaren. Analysen kan omfatta alla former av texter: domar, motioner, blogginlägg, lagar, myndighetsbeslut, skönlitterära verk, brev eller tidningsartiklar, för att bara nämna några. Det är också möjligt att betrakta en bild som en text – eftersom allt är språkligt enligt diskursteorin – och göra diskursanalyser av bilder.

4.3 Tillvägagångssätt

Naturligtvis är det inte möjligt att analysera alla texter som berör sadomasochism. Jag har fått göra ett urval i enlighet med min frågeställning. Att redogöra för hur detta har gått till är mycket viktigt i en kvalitativ studie. Risken finns annars att forskaren har en egen uppfattning från början och bara letar fram texter som stödjer denna uppfattning. Det är också viktigt med saklighet när det gäller analysen av materialet, för att minska risken att jag som forskare bara ser det jag vill se.

4.3.1 Urval och datainsamling

Först måste jag göra ett val av texter. Texter från samma genre är lättare att jämföra inbördes än om jag skulle analysera till exempel ett nyhetsbrev, en proposition och en artikel från ett uppslagsverk. Jag har valt att analysera artiklar från dags- och kvällstidningar eftersom jag vill undersöka vilka diskurser som verkar i texter som är riktade till en stor allmänhet.

Jag har hittat artiklar genom sökmotorer och länkar mellan olika artiklar. I flera fall har länkandet varit väldigt bra. Mitt urval har där påmint om ett snöbollsurval. Jag har hittat en artikel som har länkat till ett par till, som i sin tur länkat till fler, och så vidare. Mycket har jag också hittat genom tips från ett internetcommunity, *Darkside*, som är

ett community för frisinnad sexualitet. Det finns många platser för de som kvalar in i vaniljmallen men detta är oasen för oss som insett vilka ofantliga källor till välbefinnande och personlig utveckling som finns även utanför mainstreamen. Här finns sadomasochister, fetischister, dominanta och undergivna, transpersoner och könsöverskridare, polyamorösa och andra kinky/queera personer samt våra vänner. (Darkside, 2008)

Som inloggad medlem på Darkside har man tillgång till en nyhetssida där det tipsas om bland annat artiklar som rör sadomasochism. Många av medlemmarna är sexualpolitiskt engagerade och skickar in tips till administratörerna på sidan om de hittar artiklar i ämnet. Nyhetssidan är mycket väluppdaterad. I forumet finns ytterligare tips om artiklar. Jag har även tagit kontakt med medlemmar genom forumet och berättat om min studie. Många har skrivit hjälpsamma svar och föreslagit referenslitteratur och analysmaterial. Jag har haft stor nytta av *Darkside*. Min princip har hela tiden varit att hitta så många artiklar som möjligt och sedan göra ett urval bland dem, i stället för att ta de första artiklarna jag råkar hitta. Det finns ingen anledning att göra ett slumpmässigt urval vid diskursanalys. Jag väljer artiklarna subjektivt utifrån några kriterier. Artiklarna ska

- a) behandla ämnet sadomasochism och/eller närbesläktade ämnen,
- b) ha stor spridning (artiklar från stora tidningar går alltså före artiklar från små),
- c) vara publicerade i tryckta svenska tidningar,
- d) vara nya, det vill säga inte äldre än några år (jag drar gränsen vid 2007 eftersom det var då RFSU antog motionerna om att arbeta med frågor rörande sadomasochism), samt
- e) riktade till allmänheten. De ska alltså inte vara från facktidningar eller rikta sig specifikt till sadomasochister eller människor inom en viss subkultur.

Inom dessa kriterier strävar jag efter att ha så blandat material som möjligt, med innebörden att jag

inte ska undersöka ett stort antal artiklar från samma tidning. Eftersom sadomasochism inte är ett ämne som brukas synas i svenska tidningar hade jag en mycket begränsad mängd redan efter mina sökningar. När jag hade sållat bort artiklar i enlighet med kriterierna återstod en mängd som är fullt rimlig som analysmaterial. Dessa artiklar syftar till att ge en bild över hur representationen av sadomasochism i svensk media ser ut under den tidsperiod som artiklarna publicerats.

Ett urvalsproblem som kan uppstå är att jag har missat texter som är centrala för diskurser om sadomasochism. Detta är en av anledningarna till att det är viktigt att vara insatt i ämnet (Carabine, 2001). För mig har det varit viktigt att sätta mig in i ämnet. Därför har jag följt det under ett antal år. Jag har hållit ögonen öppna efter artiklar, läst nyheterna på *Darkside* och vid några tillfällen frågat medlemmarna där om tips på analysmaterial. Jag har också läst på RFSU:s hemsida regelbundet. Jag anser mig därför ha en god överblick och goda kunskaper om hur jag ska söka efter artiklar.

Ytterligare ett urvalsproblem finns. När är materialet mättat? Hur vet jag när jag har så mycket analysmaterial att jag inte behöver mer? Denna fråga har samma svar som den förra. Forskaren måste vara tillräckligt insatt för att avgöra om någonting saknas. Här är det viktigt att läsa tidigare forskning på området. Om andra forskare har hittat diskurser som jag inte har sett en skymt av kan det bero på att mitt analysmaterial är otillräckligt. Förutom det har frågan om materialets mättnad inget bra svar när det gäller diskursanalys. Forskaren måste helt enkelt begränsa sig utifrån sina resurser och göra ett urval utan stora hål i form av saknade diskurser. I diskursanalyser är det fullt rimligt att forskaren hittar vissa tystnader. Det förklaras av teorin bakom metoden. Vissa diskurser används helt enkelt mer än andra, vissa är inte alls accepterade, och vissa används inte av andra skäl. Det är viktigt att skilja mellan diskursiva tystnader och ett ofullständigt analysmaterial. Risken för att förväxla dessa minskar troligtvis med forskarens insatthet i materialet.

4.3.2 *Analys*

Mitt tillvägagångssätt, efter att urvalet är gjort, baseras på Carabines (2001) riktlinjer för foucauldiansk genealogisk diskursanalys. Jag har modifierat dem så att de passar min analys. Till exempel är Carabines riktlinjer avsedda för en analys med ett historiskt perspektiv, vilket min studie inte har. Min analys kommer att ske i följande faser. De ska inte betraktas som något som görs i strikt kronologisk ordning. Snarare överlappar de varandra i en process.

Läsning av analysmaterialet. Det här steget betraktar jag som en del av urvalet. Jag har läst de artiklar i ämnet som jag har hittat, flera gånger, och utifrån de tidigare uppställda kriterierna valt vilka som ska ingå i analysen. Genom att läsa och läsa om har jag strävat efter att få en känsla för hur det talas om sadomasochism i materialet och vad som kan vara värt att fokusera på i den fortsatta analysen. Den här fasen handlar om att läsa artiklarna, igen och igen. Som forskare är det viktigt att lära känna analysmaterialet ordentligt, som helhet så väl som på detaljnivå.

Identifiering av teman, ämnen och kategorier. Under genomläsningen av materialet uppdagas olika teman och röda trådar som finns i artiklarna. Detta kan till exempel vara tankar om hur sadomasochister kan botas, om hur deras barndom ser ut, betraktelser av dem som samhällsfaror, som starka självständiga individer, som rebeller eller liknande. Vissa kommer att vara unika för enskilda artiklar medan andra synsätt kommer att återkomma flera gånger.

Sökning av relationer mellan diskurser. Vilka diskurser används tillsammans, och vilka går emot varandra? Vissa diskurser passar bra ihop och förstärker varandra, medan vissa är motdiskurser till andra. I detta steg ingår att identifiera motdiskurser och hur de ”talar” med diskurserna de positionerar sig mot.

Identifiering av diskursiva strategier. En diskursiv strategi är det sätt på vilket något konstrueras diskursivt. För att det ska kunna talas om sadomasochism på ett visst sätt måste fenomenet konstrueras på ett sätt som rättfärdigar talet. Vill man lägga fram sadomasochism som något som måste förhindras, till exempel, måste det lyftas fram som ett problem för någon. Talas det om sadomasochism i positiva eller negativa ordalag? Vilket språk används? Vilka problem målas

upp, och vem tillskrivs rollen som ansvarig för problemen?

Sökning efter tystnader. Vad det inte talas om är lika viktigt som det som det faktiskt talas om. Om något utelämnas finns det en anledning till det.

Identifiering av diskursernas effekter. Det är främst det här steget som, enligt Carabine, gör den genealogiska diskursanalysen till något mer än en analys av språk. Här placerar jag texterna i ett större sammanhang och analyserar vad de kan leda till. Kan de leda till diskriminering, till att stärka en subkultur, till lagstiftning, eller liknande? Här kan jag som forskare fråga mig vilka beteenden som rättfärdigas om en diskurs betraktas som sanning.

4.4 Presentation av materialet

Efter urvalet har jag 33 artiklar som utgör mitt analysmaterial. Dessa artiklar har valts ut i enlighet med de urvalskriterier som jag redogjorde för i avsnitt 4.3.1. Nedan presenteras artiklarna i kronologisk ordning efter publiceringsdatum.

1. *Ingen rubrik tillgänglig* (Nerikes allehanda, 2007) är en intervju med Beatrice Lindeh som är sadomasochist och tillverkar sexleksaker.
2. *Nu ska Sara-Claes slippa bli stämplad som sjuk* (Dagens Nyheter, 2007) handlar om att Socialstyrelsen tar bort diagnoser som transvestisism, sadomasochism och fetischism ur diagnosregistret. Transvestiten Sara Lund/Claes Schmidt, företagare och före detta ordförande för RFSL, intervjuas.
3. *Gary, 31, drog kondom med lustgas över huvudet – dog* (Aftonbladet, 2007) har en rubrik som väl illustrerar artikelns innehåll. En vän till Gary intervjuas och berättar att Gary ofta sökte sexuella kickar, bland annat genom lustgasfyllda kondomer över huvudet.
4. *Vem är du – puritan eller pornograf?* (Aftonbladet, 2007) är en form av krönika om att samhället håller på att bli allt mer sexgalt och att sexualitet syns mer offentligt.
5. *För dem som gillar s/m* (Hallands nyheter, 2008) är en recension av romanen ”Myrrah” av Ulrika Kärnborg. Romanen handlar om det viktorianska England, där en man av högre klass och en tjänsteflicka lever i en sorts dominansrelation.
6. *Återfallsrisk hos unga sexförbrytare* (DN, 2008) handlar om ”Stureplansprofilerna” som våldtagit en kvinna som tidigare har haft ”hårt sex”. Niklas Långström, ”expert på sexuella avvikelser”, intervjuas och gör skillnad på ömsesidigt sadomasochistiskt sex och sexuell sadism.
7. *Skattestöd för sexpisk* (Expressen, 2008) handlar om att en konstgrupp har fått skattestöd för att ha en uppvisning och workshop i piskning. Kommunpolitiker intervjuas. De säger att de inte visste vad pengarna gick till och att en piskuppvisning är olämpligt.
8. *Socialstyrelsen: Fetischer är sjukt* (Sydsvenskan, 2008) är en intervju med dels Marika Smith från RFSU Stockholms sexualpolitiska grupp, och dels Niklas Långström (som även intervjuades i artikel 6). De kritiserar att Socialstyrelsen klassar sadomasochism som sjukt. Artikeln innehåller också fakta om fetischism och sadomasochism, och en kort lista över vanliga fördomar.
9. *Äckligt perverst eller modigt och viktigt?* (Sydsvenskan, 2008) ingår i samma artikelserie som artikel 8. Sven-Axel Månsson, ansvarig för sexologiprogrammet på Malmö högskola, intervjuas om varför människor reagerar så starkt på artiklar som handlar om sexualitet.
10. *Kulturkrock på kvarnen* (Svenska dagbladet, 2009) är ett reportage om en grupp medlemmar i BDSM- och fetischklubben *Dekadance* som har förfest och sedan besöker en ”vanlig” klubb.
11. *Picknick med pisk* (Sydsvenskan, 2009) handlar om firandet av internationella BDSM-dagen. Den firades med picknick i Stadsparken i Malmö. Arrangören och några av deltagarna intervjuas.
12. *Klubb för våldssex mitt i villasamhället* (Nerikes Allehanda, 2009) handlar om en herrgård i Åsbro som är tillhåll för en klubb för människor som ägnar sig åt ”makt-sex”. Artikeln fokuserar till stor del på grannarna som inte tycker att det är lämpligt att klubben finns där.
13. *Grannarna rasar: Stäng porrgården* (Aftonbladet, 2009) är väldigt lik artikel 12 och handlar om

samma sak. Här ligger dock fokus på oroliga föräldrar i stället. Artikeln avslutas med citat från herrgårdens respektive klubbens hemsida.

14. *"När jag är bunden är jag helt hjälplös"* (Nerikes Allehanda, 2009) är en intervju med ett par som lever i en så kallad 24/7-relation, det vill säga maktförskjutningen i relationen är konstant. Paret berättar om sin relation och om sina liv i övrigt.

15. *Filmisk sexchock på universitetet* (Nya Wermlands-Tidningen, 2009) handlar om en före detta elev vid Konstfack som gjort filmer av filmscener som Statens biografbyrå tidigare censurerat på grund av deras sexuella innehåll. En av filmerna innehåller mycket sadomasochism.

16. *Kinky sexliv gör dig lyckligare* (Expressen, 2009) handlar om en undersökning som visar att människor som praktiserar sadomasochistiskt sex verkar vara mer harmoniska och mindre stressade än människor som praktiserar "vanligt" sex.

17. *Kampen mot korsetten* (Dagens Nyheter, 2010) är en recension, eller snarare en betraktelse, av Jane Campions film "Porträtt av en dam". Enligt författaren framstår huvudpersonen Isabel som en masochist. Artikelns perspektiv är feministiskt.

18. *Lindbergs sexgömma* (Expressen, 2010) handlar om den före detta polismästaren Göran Lindbergs sexövergrepp och om hans sexualitet i allmänhet. Det redogörs detaljerat för innehållet i den "sexväska" som han bar på när han greps.

19. *"Tyder på hypersexualitet"* (Aftonbladet, 2010) är en psykologisk analys av Göran Lindbergs sexualitet. Martin Grann, professor i psykologi, och Niklas Långström (se artiklarna 6 och 8) intervjuas om sexuella avvikelser och sexualbrott.

20. *Problemet är patriarkatet* (Aftonbladet, 2010) diskuterar våld och sex i relation till Göran Lindberg. I artikeln kritiseras att även Lindbergs sexuella läggning (sadosochism), och inte bara de brott han har begått, verkar stå inför rätta.

21. *Sex eller misshandel – nu får rätten avgöra* (Sydsvenskan, 2010) handlar om ett rättsfall där en man ställs inför rätta för att ha haft sadosochistiskt sex med en "skör tjej" som var sexton år gammal. Den åtalade mannen, åklagaren Ulrika Rogland, och Jonas Bengtsson från RFSU intervjuas.

22. *32-åring utsatte flicka för sextortyr* (Expressen, 2010) handlar om samma rättsfall som artikel nummer 21. Åtalet gäller grov misshandel. Åklagaren och den åtalade citeras.

23. *Höll 16-åring som sexslav* (Expressen, 2010) handlar också om rättsfallet (se artikel 21 och 22). Åklagaren och Jonas Bengtsson från RFSU intervjuas om sadosochism och överträdelser. Artikeln avslutas med en förklaring av vad BDSM innebär.

24. *Unikt rättsfall prövar samtycke* (City, 2010) handlar även den om rättsfallet. Förutom åklagaren citeras två kvinnor som den åtalade mannen tidigare har haft en relation med. En juristdoktorand säger att hon inte tror att fallet kommer att påverka BDSM-världen negativt.

25. *Friande dom om våldsssex överklagas* (Landskrona Posten, 2010) är skriven efter att mannen från artiklarna 21-24 frikändes i rätten. Den refererar vad rätten kom fram till, och Olof Risberg från Rädda Barnen intervjuas.

26. *Men flickan?* (Sydsvenskan, 2010) tar upp frågan varför flickan i rättsfallet (artiklarna 21-25) inte hördes i rätten. Att hon inte hördes gjorde henne bara till ett objekt och offer, menar författaren.

27. *Queerotisk bergochdalbana* (Trelleborgs Allehanda, 2010) är en recension av boken "Skamlöst – erotiska noveller", som bland annat innehåller en novell om sadosochism.

28. *Hovrätten friar dömd säpovakt* (Göteborgs-Tidningen, 2010) handlar om en säpovakt som dömdes för "våldtäkt med tortyrliknande inslag" men friades i hovrätten. Kvinnan som han dömdes för våldtäkt av har ett intresse för sadosochistiskt sex.

29. *Hon går i gång på hattar och sex* (Södermalmsnytt, 2011) är ett porträtt av Marika Smith som är "en blandning mellan erotisk inspiratör och hattstylist". Hon berättar om hur hon varit delaktig i att skapa en ny syn på sadosochism i Sverige.

30. *S/M i schabloner* (Landskrona Posten, 2011) är en recension av romanen "Bildern" av Jean de Berg. Den handlar om sadosochism och är enligt recensenten schablonartad.

31. *Som en vacker parentes* (Norrköpings Tidningar, 2011) är också en recension av "Bilden", och en betraktelse av karaktärernas maktförskjutna relation.
32. *Få tar steget från fantasi till brott* (Hallandsposten, 2011) handlar om hur sexella preferenser hänger ihop med sexualbrott. Stefan Arver, överläkare och chef på Centrum för andrologi och sexualmedicin på Karolinska institutet, intervjuas. Enligt honom ligger det "snarare i personen än i preferensen" vilka som riskerar att begå sexuella övergrepp.
33. *Polisen utreder sextortyrnätverk* (Expressen, 2011) handlar om "47-åringen" som häktats misstänkt för människorov och grov våldtäkt i en källare. Källaren innehöll "rep, handbojor, använda blöjor och sexleksaker".

När jag i kommande avsnitt analyserar artiklarna kommer jag att referera till dem enligt det nummer jag har gett dem i presentationen ovan. Notera att presentationen ska betraktas som referat av artiklarna. När jag skriver att "NN säger ..." betyder detta att NN är citerad på detta sätt i artikeln. Om NN faktiskt har sagt så kan jag naturligtvis inte veta.

5. Resultat

Detta avsnitt följer i stort sett den ordning som jag gjorde upp i avsnitt 4.3.2. Det avslutas med en sammanfattning av resultatet.

5.1. Kategorier och teman

Genom upprepad läsning av artiklarna har jag hittat nio kategorier och teman: den godtyckliga normaliseringen, individens frihet, kvinnan som offer, de utsatta barnen, psykopatologi, de modiga rebellerna, sexgalenskap, livsstil och överförd betydelse.

5.1.1. Den godtyckliga normaliseringen

Sadomasochism står utanför de sexuella normerna, men det beror inte på att det är något fel på sadomasochism i sig. Normerna är godtyckliga och föränderliga. Genom att tala om hur normerna verkar kan uppfattningen om sadomasochism förändras i samhället.

I artikel 2 säger generaldirektören för Socialstyrelsen att Socialstyrelsen inte vill ”bidra till” att vissa ”sexuella beteenden uppfattas som sjukdomar”. De sexuella preferenserna beskrivs som just ”sexuella preferenser”, vilket är ett neutralt ordval. Vidare säger generaldirektören att ”diagnoserna stammar från en tid då allt annat än heterosexuell missionärsställning sågs som sexuella perversioner”. I artikel 8 används det neutrala begreppet ”sexuella uttryck”. I artikel 9 används ”sexuella variationer”. Denna typ av neutrala begrepp för att beskriva sexualitet är utmärkande för denna diskurs. Det tydliggörs att det finns många olika varianter av sexualitet, men ingen framställs som bättre eller sämre än någon annan.

Vanligt inom den här diskursen är jämförelser med homosexualitet och hur det togs bort ur diagnosystemet 1979. Homosexualitet betraktades först som ett brott, sedan som en sjukdom, och idag som ingetdera. Andra sexuella beteenden kan genomgå samma förändring eftersom normaliseringen är godtycklig. ”Sjukdomsstämpeln” måste tas bort ”för att inte förstärka fördomarna kring dessa sexuella beteenden.” Sara-Claes, som intervjuas i artikel 2, ska ”slippa bli stämplad som sjuk”. Ordvalet ”slippa” antyder att en sjukdomsklassificering i det här fallet är negativ och någon form av börda för dem som klassificeras. Därför har talet om sådana sexuella beteenden ett egenvärde. Om det talas om dem kan acceptansen öka. Från artikel 27:

Just normavvikelser som BDSM (som Socialstyrelsen avdiagnosticerade först ifjol, I kid you not) är egentligen långt viktigare att belysa år 2010 än vanligt hederligt bögsex och flatsex. De flesta homos i min egen bekantskapskrets lever relativt bekymmersfritt, medan vänner som ägnar sig åt BDSM – och därigenom betvingar sin ångest för en stund – fortfarande betraktas som perverterade av omgivningen.

I artikel 9 drar intervjupersonen Sven-Axel Månsson en parallell till att människor förr i tiden blev upprörda över ”onani, oralsex och homosexuella förbindelser”, men att de idag upprörs över andra sexuella företeelser som sadomasochism. Detta kan tolkas som att han menar att vad som anses vara sjukt och skadligt beror på samhället, och att det sjuka och skadliga inte behöver vara sjukt och skadligt i sig.

5.1.2. Individens frihet

De sexuella preferenserna betraktas som individens egna och ingenting som samhället ska lägga sig i. ”Det har inte i psykvårdens sfär att göra vad man har för sexuella uttryck.” säger Marika Smith från RFSU Stockholms sexualpolitiska grupp i artikel 8. Hon säger också att sadomasochism handlar om ”utbyte mellan vuxnas fria vilja”. Det är underförstått att människors fria vilja bör

respekteras. Socialstyrelsens generaldirektör säger i artikel 2 att det är viktigt att samhället erkänner dessa människor som "fullvärdiga medborgare". Artikel 2 är även fylld av en respekt för Sara-Claes. Sara-Claes föredrar det könsneutrala pronomenet hen i stället för hon eller han, och artikelförfattaren refererar till Sara-Claes som hen i artikeln.

Artikel 20 kan ses som ett försvar för friheten att välja sina sexuella uttrycksformer. Det är inte Göran Lindbergs sexväska som är problemet. Om han gillar sadomasochism eller inte är irrelevant för bevisningen av de sexualbrott han har begått. Människor ska ha rätt att bli sexuellt upphetsade av piskor och handfängsel utan att bli betraktade med misstänksamhet.

Artiklarna 25 och 26 handlar om åtalet gällande grov misshandel. Enligt artikel 25 understryker RFSU att "det är upp till varje individ vad man får göra sexuellt så länge det är frivilligt mellan vuxna". Flickan hade, enligt artikeln, lämnat samtycke "frivilligt och uttryckligt". Hon visste vad hon gav sig in på och därför frikändes mannen i rätten. Ur artikel 26:

Rätten ska inte moralisera över hur folk väljer att ha sex. En ung kvinna måste själv få välja att bli dominerad med smisk och inlåsnings i bur om hon så önskar – helt oavsett vad omvärlden tycker. Hon har rätt till sin sexualitet.

Artikelförfattaren menar också att flickan borde ha hörts i rätten. Nu när hon inte gjorde det blev hon ett objekt som andra talade om, och inte en egen person.

Detta tema har mycket gemensamt med "den godtyckliga normaliseringen". Skillnaden är att sadomasochism inom detta tema betraktas som något som borde vara en icke-fråga. Om individer ägnar sig åt sadomasochism är deras ensak och inga samhälleliga institutioner ska lägga sig i det. Det förra perspektivet är tvärtom förenat med ett intresse av att betrakta sexualitet som en samhällsfråga. Det ses som viktigt att diskutera och uppmärksamma normer.

5.1.3. Kvinnan som offer

Utnyttjade och utsatta kvinnor är ett tema som förekommer i flera av artiklarna. Eftersom det främst är kvinnor som utsätts för sexualbrott måste de skyddas från män med avvikande och därmed eventuellt farlig sexualitet. Män bör behandla kvinnor väl, i synnerhet i sexuella sammanhang. Om de inte gör det betraktas de som hänsynslösa.

En person som har varit inne i herrgården där "sexklubben" håller till är citerad i artikel 13: "Det var kvinnor som var fastspända i hjul och skampålar med rumporna i vädret. Sen hade karlarna sex med dem." De undergivna och/eller utsatta i artiklarna är nästan alltid kvinnor.

Artiklarna 6, 18, 28 och 33 handlar om sexualbrott eller misstankar om sexualbrott. I alla artiklarna är förövaren en man och offret eller offren kvinnor. Det finns bland allt det material som togs fram inför urvalet inga artiklar om kvinnliga förövare eller manliga offer. Artiklarna 21-26 handlar om fallet med mannen som hade sadomasochistiskt sex med en 16-årig flicka och åtalades för grov misshandel. 16-åringen kan konstrueras som antingen ett barn eller en kvinna. Huvudsakligen konstrueras hon som ett barn, och därför kommer dessa artiklar att behandlas närmare i nästa tema. I artikel 22 står det om ätstörningar:

Åklagaren undrade om han inte märkte att flickan också mådde dåligt och hade ätstörningar, om han inte felbedömde hennes hälsotillstånd. Men mannen menar att många flickor och kvinnor har olika matproblem.

- Det är ingen jättegrej för mig att någon har ätstörningar. Hon var extremt rak mot mig och det fanns inga tecken.

Ätstörningar brukar anses vara ett kvinnligt problem. Mitt förslag till tolkning av citatet är det här: genom att inte se ätstörningar som en "jättegrej" erkänner "32-åringen" inte kvinnors problem som riktiga problem. Kvinnomisshandel är ett tydligt tema i denna artikel; även om artikeln inte gör anspråk på att handla om män och kvinnor generellt löper genustemat genom den som en röd tråd.

Typiskt för denna diskurs är att kvinnor som har varit inblandade i vissa sexuella aktiviteter

kallas för ”offer”, oavsett om det de har utsatts för varit brottsligt eller inte.

47-åringen misstänks ha gjort verklighet av sina fantasier – och sökte efter lämpliga offer. I februari publicerade han en annons på ett stort sexkontaktforum. ”Söker undergivna slynor till min tortyrkällare, för stränga uppdrag utan möjlighet till nåd. Helst från Halland”, skrev han.

Detta citat kommer från artikel 33. Trots att kvinnorna självmant behöver gå in på forumet, läsa annonsen och besvara den, beskrivs de som offer.

5.1.4. De utsatta barnen

Det är inte bara kvinnor som måste skyddas från mäns avvikande sexualitet. Barn behöver skyddas i ännu högre utsträckning. Detta tema utgår från att barn inte har någon egen sexualitet och att de kommer att påverkas negativt om de ser eller utsätts för något sexuellt.

Artiklarna 12 och 13, som handlar om ”sexklubben” i Åsbro, tar perspektivet hos föräldrarna i området. ”Det är olämpligt att ha sex i skogen i ett barntätt område”, säger en småbarnsförälder, och en annan säger: ”Med tanke på ungarna vill vi att de stänger och försvinner härifrån”. Föräldrarna framställs som mycket arga och upprörda. ”Vad är det för jävla folk som tänder på sånt?” säger ”en mamma i området”. Artikel 13 är illustrerad med en bild på ett rum som ser ut att tillhöra ett barn: en rosa vägglampa i form av en blomma, leksaker och en docka slängd på golvet. Framför dockan står en kvinna som ser ut att titta ut över rummet. I bildtexten står att flera barnfamiljer bor i området. De flesta av intervjupersonerna anser att klubben ska stänga på grund av barnen.

Enligt artikel 18 vill Göran Lindberg, trots att han föreläst om jämställdhet, ”att vi ska tro att tonårstjejer som säljer sex till just honom är trallande, problemfria jäntor”. Begrepp som ”tonårstjejer” och ”jäntor” pekar mot att de Göran Lindberg köpt sex av betraktas som barn snarare än vuxna kvinnor. Artikeln innehåller mer om barn:

En mycket obehaglig episod avslöjas genom telefonavlyssningen av Göran Lindberg och den 14-åriga flickan, som han enligt misstankarna planerade att våldta i Falun den 25 januari i år. I ett sextal som ex-polischefen hade den 2 januari med 14-åringen hetsar han upp sig själv genom att i rollspel ingående beskriva ett incestuöst övergrepp. En pappa som med våld tvingar dottern till oralsex tills hon börjar gråta: ”åh din lilla slyna, gapa ordentligt..såja.. pappas slyna...”

Denna episod beskrivs som ”mycket obehaglig”, förmodligen för att vuxna som genomför sexuella aktiviteter med barn allmänt är något som betraktas som förkastligt och hemskt. Det är mycket tydligt att när någon i dessa sammanhang betraktas som ett barn, betraktas barnet även som ett offer.

Den person som refereras till som flickan (vilket, liksom begreppen ”tonårstjejer” och ”jäntor”, konstruerar henne som ett barn) i artiklarna 21-26 beskrivs som en person som har ett försvagat psykiskt hälsotillstånd, bland annat i form av självskaðebeteende och ätstörningar, och har haft en tuff uppväxt. I artikel 21 intervjuas den advokat som biträder flickan i rätten, eftersom flickan själv mår för dåligt för att höras. Advokaten säger:

När jag kom in i rummet möttes jag av en liten ledsen tyst tjej som satt i sängen med ett stort gosdjur som hon kramade och höll i famnen. Hon tittade ner, grät och ville inte säga särskilt mycket.

I det här stycket är det väldigt tydligt att ”flickan” konstrueras som ett barn och att detta barn har blivit skadat och utnyttjat av en vuxen. I artikel 25 intervjuas en representant från Rädda Barnen. Han säger att flickan behöver stöd och förståelse. Även här blir det tydligt att hon ses som ett barn.

5.1.5. Psykopatologi

Här har vi en medicinsk diskurs. Det talas om sadomasochistisk sexualitet i sjukdomstermer. Det

görs dock i flera artiklar en tydlig skillnad mellan sexuell sadism under samtycke (som inte betraktas som sjukt) och ”sadistiska sexbrottslingar” (som betraktas som sjuka).

Ett exempel är artikel 6. Sadomasochism går till på ett sätt och brottsliga sexualsadistiska handlingar på ett helt annat. Vid sadomasochistiskt sex kan det finnas blåmärken, men främst på vissa ställen på kroppen som rumpa och arm- och fotleder. Den undergivna kan alltid avbryta akten, till exempel genom så kallade stoppor, och de inblandade brukar avhålla sig från droger och alkohol, enligt Niklas Långström. Här är det tydligt att vissa kriterier har ställts upp för att sex ska klassas som sadomasochistiskt och inte som brottsligt sexualsadistiskt. Om dessa kriterier inte uppfylls beskrivs utövaren/sadisten/den dominanta i psykopatologiska termer eller som ett monster (för mer om detta, se avsnitt 5.1.7), och mottagaren/masochisten/den undergivna som ett offer.

Ett exempel på en sådant uttryck för den psykopatologiska diskursen är artikel 19. Göran Lindbergs sexualitet hade ”eskalerat till en punkt där han tappat kontrollen”. Artikeln genomsyras av psykologisk analys, vilket är utmärkande för detta tema. Temat kan faktiskt betraktas som del av en medicinsk diskurs. Intervjupersonen Martin Grann uttalar sig om ”förnedringssex”:

Det är en typ av sexuell avvikelse som inte är försvinnande ovanlig. Flera procent av den manliga befolkningen tänder på tvång och förnedring, enligt undersökningar där man kunnat vara anonym, men det är betydligt färre som lever ut det på ett olagligt sätt, exempelvis genom att köpa sex. Sedan finns det många som lever ut det på ett lagligt sätt, genom att gå på klubbar och så, säger han.

Även om dessa män tänder på till synes samma sak finns det en artskillnad i deras sexualitet beroende på hur de utövar den. I artikel 32 står att personer som tänder på sadomasochism inte ligger mer i riskgruppen för att bli sexualbrottslingar än icke-sadomasochister. Maktfördelningen i sadomasochistiska relationer kan missbrukas av människor som vill begå övergrepp, men vem som riskerar att begå övergrepp ”ligger snarare i personen än i preferensen”.

5.1.6. De modiga rebellerna

Här betraktas sadomasochism som något positivt. Sadomasochister är modiga som testar nya saker och vågar identifiera sig med något som är så stigmatiserat. Att experimentera sexuellt är dessutom hälsosamt. Samhället har mycket att tjäna på att lyssna mer på sadomasochister.

”Aktörerna i samhället måste veta att de har stor nytta av oss oliktankare”, säger Sara-Claes som intervjuas i artikel 2. Människor med icke-normativ sexualitet betraktas som ovanliga människor som gör ovanliga saker, men i det här fallet är det positivt eftersom ovanligheter kan tillföra samhället något. Sadomasochister har stora kunskaper om sexualitet och ser ofta sexualitet som en folkhälsofråga. Sex ska aldrig kännas dåligt. Beatrice säger i artikel 1:

- Men det gäller för både tjejer och killar att inte bara gå med på saker och ting för att ens partner vill det. Man måste först lära känna sig själv och vara säker på att man verkligen vill pröva och inte bara ställa upp för att någon annan vill det.

Enligt Beatrice gör sadomasochister något annat än det som är ”lite svenskt lagom”, vilket i det här sammanhanget verkar ses som positivt. De vågar gå utanför det vanliga och det är en bra egenskap. När Beatrice säger att många sadomasochister som hon känner i Örebro åker till Stockholm för att leva ut sin sexualitet eftersom Örebro ”har drag av småstad” är samma tolkning tillämpbar.

Artikel 9 innehåller i själva rubriken *Äckligt perverst eller modigt och viktigt?* en motsatskonstruktion. Denna antyder att det som artikeln handlar om (swingers, fetischism och sadomasochism) är antingen äckligt perverst eller modigt och viktigt. Artikeln verkar positionera sig mot att det skulle vara äckligt och perverst. Sven-Axel Månsson, som intervjuas i artikeln, säger att människor säkert blir upprörda över att swingerpar pratar så öppet med varandra om sexualitet. Öppenhet är en positivt laddad egenskap. Människor med de sexuella inriktningar som artikeln

handlar om gör något bra, i form av att prata öppet med varandra om sex, som människor med mer normativa sexuella inriktningar borde lära sig av.

I artikel 16 presenteras teorin att de som har ett "avancerat sexliv" är mer i harmoni med sig själva än människor som "praktiserar 'vanligt' sex". Människor som är "kinky" har valt att göra något ovanligt och är bekväma med det beslutet, står det i artikeln. "Kinky" människor blir ofta missförstådda. Till exempel har man tidigare trott att de har psykiska problem och att många av dem har varit med om sexuella övergrepp. Detta har visat sig inte stämma. I stället är de stabila, harmoniska människor. Även i den här artikeln framgår att "kinky" människor gör något som andra människor skulle ha nytta av att lära sig, nämligen att våga göra ovanliga saker.

5.1.7. Sexgalenskap

Detta temas namn kan tolkas på två sätt: dels sexgalenskap i betydelsen besatthet av sex, och dels sexgalenskap som i sexuell galenskap. Båda är rimliga.

Ofta betraktas sadomasochism som enbart sex. Utövarna är sexfixerade människor och deras sexualitet ses som okontrollerad, vild, farlig och snudd på djurisk. Artikel 3 handlar om Gary som drog en kondom med lustgas över huvudet och dog som del av en sexlek. "Jag är säker på att hans död är en olyckshändelse som inträffade när han experimenterade. Han ägnade sig åt sadomasochism och bondage", säger Garys vän. Garys jakt på sexuella kickar blev så destruktiv att han dog. Detta kopplas till hans intresse för sadomasochism.

Även när sadomasochistiska aktiviteter som piskning inte förekommer i en sexuell kontext läses sexualitet in i handlingen. Artikel 7 handlar om en piskupervisning som fick ekonomiskt stöd av kommunen. Enligt artikeln handlar uppvisningen om "smärtan som estetik", och den verkar inte ha några traditionellt sexuella inslag. Ändå kallas aktiviteten för "sexpisk" flera gånger i artikeln. Vi har också ord som "sexväska" och "sexgömma" som förekommer i artikel 18. Göran Lindberg har ett "våldsamt sexmissbruk". Besökarna på "sexklubben" som artiklarna 12 och 13 handlar om ägnar sig åt "extremsex", och inne i herrgården finns "sexapparater". Mannen i artikel 33 hade kanske ett "sextortyrnätverk". Mannen annonserade på ett "sexkontaktforum". Detta är från artikel 12:

Förutom att driva vandrarhem och restaurang står hon bakom sexklubben The Mansion som håller till på herrgården. Klubbens inriktning är BDSM. Det innebär makt-sex där ena parten är "mästare" och den andra "slav". Mästaren kontrollerar slaven och kan exempelvis kedja fast och piska den eller beordra den att ha sex med andra deltagare i orgier.

Även här finns någon form av likhetstecken mellan sadomasochism och vild sexualitet. Artikeln ger intryck av att en sådan klubb nog egentligen har något olagligt över sig. "Inte olagligt" lyder en av underrubrikerna. I brödtexten står att polisen har spanat men inte hittat något olagligt. Artikel 13 heter *Grannarna rasar: Stäng porrgården*. Genom att ordet porr används framstår herrgården som ett tillhåll för dålig sexualitet.

5.1.8. Livsstil

Sadomasochism betraktas i vissa artiklar som något mer än sex. Det beskrivs som en sexuell läggning och blir därför jämförbart med till exempel homosexualitet. Sadomasochism handlar om sex, men långt ifrån enbart. Detta sätt att tala om sadomasochism förekommer oftast i artiklar som bygger på intervjuer med människor som själva är sadomasochister. Intervjupersonerna beskriver själva sitt intresse för sadomasochism som en läggning.

Men fortfarande är fördomarna många och utövarna är försiktiga med att berätta om sin läggning. Ingen på picknicken igår ville gå ut med sitt namn.

- Man vet inte vilka negativa reaktioner det skulle ge om man till exempel berättade på jobbet om sin läggning.

Ställer man sig utanför normen utsätter man sig för ett utanförskap, säger Lars.

Detta citat kommer från artikel 11. Det här sättet att tala om sadomasochism hänger ofta samman med talet om den sadomasochistiska subkulturen. Om sadomasochism är mer än ett sätt att ha sex så kan det påverka livet på många olika sätt, till exempel genom att sadomasochister går på speciella fester och klubbar för att träffa likasinnade. Precis som inom många andra subkulturer tenderar de invigda att ha en snarlik klädstil. För sadomasochister är det ofta ”fetischkläder” som gäller, till exempel latex, läder, korsetter och uniformer. Ur artikel 10:

- Lackplatastövlarna drog till sig blickar i plugget i småstaden där jag växte upp, kan man lugnt säga. Efter jag flyttade till Stockholm har det blivit både roligare och lättare att utforska det här intresset, här finns det både synt-, goth och fetischklubbar.

Det här temat betonar inte sex. Snarare ligger fokus på hela livsstilen. I artikel 14, till exempel, står det att sadomasochism för intervjupersonerna inte enbart handlar om sex utan om att lära känna varandra. Deltagarna på sadomasochistiska fester ses och äter middag. Sex är inte i fokus. Sadomasochister är alltså inte sexgalningar utan vanliga människor som tycker om att gå på fester och umgås med vänner. Det sadomasochistiska intresset är bara en del av deras personlighet, som är lika mångfacetterad som andra människors. I artikel 10 kan vi till exempel läsa att gästerna anländer i mjukisbyxor och t-shirts innan de byter om till sina fetischfestutstyrlar.

5.1.9. Överförd betydelse

I två av artiklarna används sadomasochism som en metafor för olika samhällsliga företeelser, till exempel klassklyftor och könsskamp. Förmodligen är detta sätt att tala om sadomasochism betydligt vanligare än vad det ser ut att vara i urvalet, men det kan bero på att urvalet är skevt. Det ligger lite i detta temas natur att det dyker upp i artiklar som inte uttalat handlar om sadomasochism, utan om något helt annat. Till exempel i en recension. Artikel 17 är ett sådant exempel: ”Det är också sant att Isabel framstår som en masochist och masochism är kanske en tragisk reproduktion av samhällshierarkierna.” Artikel 5 innehåller något liknande:

Man kan läsa boken som en tragisk relationsskildring eller en sexualpatologisk studie, om hur masochism, voyeurism och saliromani orsakas av samhällskulturen. Man kan rentav se en bild av en hel civilisation, som bygger på den vite överklassmannens undertryckande av kvinnor, arbetare och icke-europeiska raser.

Sadomasochism kan användas som redskap för att hantera ojämlikhet. Det kan också vara så att någons intresse för sadomasochism direkt orsakas av förtryck. Den sadomasochistiska relationen betyder i grunden något annat eller något större och mer komplext än vad den ser ut att göra.

5.2. Relationer mellan diskurser

Vissa diskurser (teman) tenderar att förekomma tillsammans medan andra är att betrakta som varandras motdiskurser. Ett exempel på motdiskurser är ”den godtyckliga normaliseringen” och ”psykopatologi”. De kan betraktas som varandras motpolar. Den förstnämnda betraktar indelningen av sexualiteter i sjukt/friskt som till stor del godtycklig, förnedrande för de indelade, och ur samhällssynpunkt irrelevant. Detta tema ”pratar med” temat om psykopatologi genom att starkt positionera sig mot det. Det omvända gäller inte. Psykopatologitemat refererar inte till ”den godtyckliga normaliseringen” utan talar som om det vore den enda tillgängliga tolkningen. Att sexuella sadister, till exempel, skulle kunna vara en konstruktion nämns inte. Det är troligt att temat ”den godtyckliga normaliseringen” har uppstått som just en motdiskurs till temat psykopatologi, i syfte att presentera ett alternativ till psykopatologiska tolkningar.

Ett tema som ofta förekommer tillsammans med ”den godtyckliga normaliseringen” är ”individens frihet”. Dessa diskurser har mycket gemensamt. Skillnaden är huvudsakligen att den förstnämnda ser frågan ur ett samhällsperspektiv medan den sistnämnda har ett individperspektiv. Den sexuella normativitet som gör att sadomasochism betraktas som sjukt målas upp som ett problem både för att det inte finns någon grund för att samhället ska betrakta dessa sexualiteter som sjuka, och för att den kränker individens frihet. Här kommer ännu ett tema in: ”De modiga rebellerna”. Om sadomasochism betraktas som sjukt är det ett problem för de individer som är sadomasochister, men det är också ett problem för det omgivande samhället som inte får lära sig sådant som människor med icke-normativ sexualitet är bra på. Sadomasochister tvingas hantera fördomar om sin sexualitet. De är missförstådda.

”Kvinnan som offer” och ”de utsatta barnen” har många gemensamma beröringspunkter men olika fokus. Gemensamt för dem är att de lyfter fram att de som antas vara utsatta i samhället måste skyddas. Kategorierna förekommer i samma artiklar, men inte i nära anslutning till varandra. I artiklarna om misshandelsfallet betraktas ”flickan” som ett barn och inte som en kvinna. ”32-åringen” porträtteras som någon som har utnyttjat ett barn som behövde hjälp och beskydd. Det finns meningar i artikeln som pekar mot även en diskurs om utnyttjade kvinnor, främst stycket som innehåller ett citat där mannen säger att det inte är någon ”jättegrej” att kvinnor har åtstörningar (se 5.1.3 ovan). I artiklarna om ”sexklubben” i Åsbro står det både om barn i området som riskerar att se sexuella aktiviteter i skogen, och om kvinnor som ”var fastspända i hjul och skampålar med rumporna i vädret”. Även om utnyttjande av kvinnor och barn beskrivs på olika sätt i artiklarna, och de inte på något sätt blandas ihop, är båda former av utnyttjande. Dessa två teman är följdaktligen lika effektiva att använda i artiklar som har som syfte att måla ut någon som hänsynslös. Diskurserna kan därför förstärka varandra även om de handlar om olika saker.

Artiklarna om ”sexklubben” i Åsbro faller in under temat ”sexgalenskap”. Egentligen är dessa artiklar så speciella att de nästan förtjänar ett eget tema – till exempel ett tema om sektverksamhet, eftersom klubben målas ut som väldigt ljusskygg och konstig. I de här artiklarna förekommer även (som beskrivits ovan) teman om kvinnor och barn. Psykopatologitemat är frånvarande i dessa två artiklar. Den tänkbara anledningen till detta är att medlemmarna i klubben inte analyseras över huvud taget. De porträtteras som de skrämmande, obegripliga andra och inga försök görs att förstå deras verksamhet. I vissa artiklar analyseras gärningsmännen och deras sexualitet. Sexualiteten betraktas som sjuklig och dessa artiklar är därför de tydligaste exemplen på temat ”psykopatologi”. I andra artiklar ligger en gärningsmans sexualitet i fokus men den analyseras inte. I dessa fall konstrueras gärningsmannen snarare som ett monster och dessa faller in under temat ”sexgalenskap”. Detta gäller till exempel artikel 18 om Göran Lindberg.

Livsstiltemat pratar mycket med andra teman. Det pratar med ”den godtyckliga normaliseringen”, ”individens frihet”, ”de modiga rebellerna” och ”sexgalenskap”. Talet med temat ”sexgalenskap” består huvudsakligen i att temat ”livsstil” positionerar sig mot det. Inom livsstiltemat målas sadomasochister upp som vanliga människor och som inte på något sätt är galna. Ett tema som inte kan klassas som pratglatt är ”överförd betydelse”. Detta tema förekommer väldigt självständigt i sammanhang som egentligen inte har särskilt mycket med sadomasochism att göra. Sadomasochism betraktas som en metafor, eller förklaras med att det i grunden rör sig om något mer och större, till exempel en reaktion mot förtryck.

5.3. Diskursiva strategier

Denna del innehåller först ett avsnitt om intervjupersoners och andra människors citat i artiklar. Sedan följer en del om hur sadomasochism normaliseras, en om hur dess relation till sex framställs, och en om hur sadomasochism associeras med brott och misstänkliggörs.

5.3.1. Citat i artiklar

Det är förmodligen ingen nyhet för någon att media kan porträttera intervjupersoner på det sätt redaktören önskar genom att välja ut vissa citat, och eventuellt ta bort dem ur det sammanhang som de uttalades i. Intervjupersoners citat är intressanta eftersom de har valts ur för publicering av en anledning. Därför kan det vara värt att titta på valet av intervjupersoner, och främst på valet av citat.

En person som intervjuas och citeras i tre av artiklarna är Niklas Långström, professor vid Karolinska institutet, författare till artiklar om sexualbrott och sexuella avvikelser, samt medförfattare till boken *Pervers? Om sex utöver det vanliga*. Att intervjua någon som kan kallas ”expert på sexuella avvikelser” ger hela artikeln och i synnerhet expertens citat stor tyngd. Detta är fallet för alla professorer, läkare, experter och liknande som uttalar sig i media. Deras åsikter tolkas som odiskutabla fakta.

När ”32-åringen” i artikel 22 citeras är det ofta genom citat vars sammanhang inte är möjliga för läsaren att avgöra. Den citerade kan ha haft en helt annan avsikt med citaten än vad som framgår, men det kommer läsaren aldrig att kunna ta reda på. Exempel:

Den 17-åriga flickan har haft en mycket tuff uppväxt med svåra psykiska problem, något hon berättade om för 32-åringen.

- En omgång smisk kan lösa upp, blev mannens svar.

Eftersom läsaren av artikeln inte har hört denna konversation är det omöjligt att avgöra varför mannen kan ha sagt detta. Det kan ha varit allvarligt menat, men det kan också vara ett skämt taget ur sitt sammanhang. Oavsett så framställer det ”32-åringen” i negativ dager eftersom det ger intrycket att han inte verkar ta ”flickans” svåra uppväxt på allvar. Ett liknande exempel finns i en bildtext till artikel 13:

Utanför herrgården sitter skyltar med texten ”Varning. Här slutar svensk lag, detta område vaktas av en dubbelpipig hagelbössa tre dagar i veckan! Gissa vilka.”

Denna skylt kan vara menad som ett skämt – för hur rimligt är det att herrgården vaktas av en hagelbössa tre dagar i veckan? Men när skylten citeras i en artikel som handlar om en skum sexklubb framstår dess budskap som allvarligt menat. På det här sättet framställs ”sexklubben” inte bara som skum utan även som respektlös gentemot andra människor, kanske till och med mordisk.

5.3.2. Normalisering

Temat ”den godtyckliga normaliseringen” har en strategi för att rättfärdiga sin egen existens. Artiklar som pekar ut sexuella normer som godtyckliga stödjer en politisk kamp för ökad tolerans för olika sexuella beteenden. Sven-Axel Månsson säger i artikel 9:

De homosexuella har som social rörelse gjort enorma framsteg till exempel när det gäller lagstiftning. Men människors moral och attityder släpar efter. Det är långt till total jämställdhet när det gäller sexuell läggning. Så länge hatbrotten finns är ju inte ens homosexuella helt accepterade.

Ur detta citat kan två anmärkningvärda saker utläsas. Den första är att total jämställdhet när det gäller sexuell läggning ses som ett mål. Hindret som står framför målet är att moral och attityder ”släpar efter”. Det andra som är anmärkningsvärt är att ”inte ens homosexuella” är helt accepterade. Det kan tolkas antingen som att homosexualitet är mer normalt än sadomasochism och därmed borde vara mer accepterat, eller som att kampen för homosexualitetens acceptering pågått längre och att homosexualitet borde betraktas som mer normalt just därför. Eftersom intervjupersonen genomgående talar om konstruktioner och normativitetens relativitet är det troligt att han menar det

sistnämnda. Att homosexualitet är så accepterat idag beror på kampen för homosexuellas rättigheter. Det finns alltså en viktig poäng i att kämpa för ökad förståelse. Denna kamp kommer på sikt att leda till att förståelsen och toleransen faktiskt ökar.

Artiklar som hör till temat ”den godtyckliga normaliseringen” utmärks ofta av att de talar om normer. Exempel är artiklarna 2 och 8. Citationstecken används ofta. I stället för uttryck som ”vanligt sex” utan citationstecken runt ordet vanligt, skrivs exempelvis ”’vanligt’ sex”. Citationstecken belyser och ifrågasätter normer, och därmed avvärjas normerna. Samma effekt blir det om det till exempel står ”så kallat vanligt sex”.

För att en strategi som den här ska kunna fungera måste sadomasochister framställas på ett sätt som gör dem lätta att acceptera. De får inte vara för konstiga. Därför betonas det ofta starkt att sadomasochister inte är avvikande i andra avseenden än att deras sexualitet avviker från normen. Det som skiljer dem från de flesta andra människor är att de är experimentella. När en artikels syfte är att porträttera sadomasochister som vanliga människor tolkas deras sexuella intresse som en form av experiment eller lek. Ett exempel är artikel 1 där sadomasochism beskrivs som en sexuell livsstil, och Beatrice som någon som gillar att ”experimentera med sex”. I övrigt är Beatrice en vanlig människa som jobbar och tar hand om sina barn.

Fetischfester framställs som exotiska, men människorna där är ändå normala. I artikel 10 beskrivs hur festdeltagarna är med i scouterna, äter chips och har mjukisbyxor på sig. Rollfördelningen inom sadomasochism ”påverkar inte vem man är i resten av sitt liv”, säger Marika Smith från RFSU Stockholms sexualpolitiska BDSM- och fetischismgrupp i artikel 8. ”Forskning visar att det framförallt är inom medelklassen, bland stabila, välfungerande människor med ordentliga jobb som swingerfester förekommer” säger Sven-Axel Månsson. ”Vi lever ett supernormalt liv och båda jobbar”, säger Peter som intervjuas i artikel 14. Han säger också att ”folk skulle bli förvånade om de visste vilka vanliga, högutbildade människor som håller på med [BDSM]”. I denna artikel understryks dessutom två saker: att inte alla sadomasochister lever i förhållanden med ständig maktförskjutning (som Peter och Marie gör), och att det inte förekommer gruppsex på klubben The Mansion.

Något annat som gör sadomasochism lätt att acceptera är om det framställs som vanligt. Varannan svensk man och var femte kvinna uppgav i en studie ”att de någon gång blivit sexuellt upphetsade av ett föremål”, står det till exempel i artikel 8. Om det är så vanligt är det svårare att uppfatta det som konstigt och sjukt.

5.3.3. *Sadomasochismens relation till sex*

Media har en speciell relation till sex. Det är allmänt känt att sex säljer. Detta är tydligast i artiklar publicerade i tidningar som huvudsakligen säljer lösnummer. Konstruktionen av sadomasochister som sexgalningar har ett klart ekonomiskt syfte. Det är tänkbart att ordval som ”porrgård” och ”sexväska” inte har någon djupare tanke bakom sig än att de ökar försäljningsciffrorna.

I många artiklar ses sadomasochism som en stereotyp sexuell aktivitet. Vi har den tidigare citerade artikel 12 som exempel. Sadomasochism äger rum mellan en ”mästare” och en ”slav”, enligt artikeln. ”Mästaren kontrollerar slaven och kan exempelvis kedja fast och piska den eller beordra den att ha sex med andra deltagare i orgier”, står det vidare. Detta är en mycket stereotyp beskrivning som framställer sadomasochism som något som alltid sker på i stort sett samma sätt. Detta är motsatsen till framställningen av sadomasochister som vanliga människor med samma mångsidiga personlighet som andra. I artikel 7 står att ”BDSM utövas för att nå sexuell njutning”. Detta kan jämföras med artikel 14, där intervjupersonen säger att för henne handlar BDSM främst om kärlek och om att lära känna varandra – inte om sex.

I vissa artiklar ses sadomasochism som ett rollspel eller en lek, och de roller som antas gäller bara i en specifik, uttalad situation. Vissa artiklar skiljer inte alls mellan allvar och lek. Detta kan ses som en diskursiv strategi. I artikel 19 står att många män ”tänder på förnedringssex” men att det

är ganska få som ”lever ut det på ett olagligt sätt”. Det verkar som om sexualiteten ses som densamma – att bli upphetsad av förnedring när den som förnedras har samtyckt, och att bli upphetsad av att förnedra när samtycke inte föreligger, ses som samma sak.

I artikel 18 framställs det som extra dåligt att de övergrepp Göran Lindberg begick hade inslag av sadomasochism. Artikeln skiljer inte mellan sexualitet och handlingar, och inte heller mellan allvar och rollspel. Innehållet i Göran Lindbergs ”sexväska” och hans intresse för sadomasochism används för att framställa honom som ett monster i högre utsträckning än om han hade begått övergrepp utan inslag av sadomasochism. I ett annat sammanhang skulle telefonsexet som Göran Lindberg hade med den 14-åriga flickan kunnat tolkas som ett rollspel, men i artikeln tolkas det som en verklig önskan från Lindbergs sida att begå incestuösa övergrepp. I artikeln står att ”ingen vill vara ’pappas slyna’”. Hur mycket lek som läses in i sadomasochism varierar väldigt mycket mellan olika artiklar. I artikel 23 står att flickan *var* mannens sexslav. Detta skiljer sig starkt från artiklar där det står att hon *spelade* hans sexslav, till exempel artikel 24.

Denna strategi – att inte tolka sadomasochism som rollspel – leder till att det inte behöver göras någon skillnad mellan sexualbrottslingar och sadomasochister. Det är genomgående i analysmaterialet att sadomasochism ses som extremt sexuellt (se sexgalningstemat). Sadomasochister kan, på grund av sina starka sexuella begär, inte låta bli att utöva sadomasochism. Om de inte hittar någon som samtycker går det kanske lika bra med någon som inte gör det. I artikel 13 står att en av ”fängelsehålorna” i herrgården är inredd som en skolsal. Om sadomasochister som gillar sådana scenarier tolkas som rollspel, där en av parterna spelar elev i skolan, eller om de tolkas som att de på riktigt önskar att förgripa sig på skolelever, gör väldigt stor skillnad för hur sådan information uppfattas. Artikel 13 verkar inte förespråka en tolkning av sadomasochism som rollspel utan snarare som blodigt allvar.

5.3.4. Misstänkliggörande

Det förekommer ett allmänt misstänkliggörande av sadomasochism. Artikel 7, som handlar om en piskuppvisning som fick ekonomiskt stöd av kommunen, kom till för att Expressen ringde till kommunpolitikerna och frågade om de visste vilken typ av uppvisning pengarna gick till. Varför ringde de upp politikerna för att fråga detta? Många artiklar verkar bygga på uppfattningen att sadomasochism måste vara skumt. Om det inte verkar skumt beror det på att någon döljer något.

En metod för att framställa något i negativ dager är att koppla det till brott. Kopplingar mellan sadomasochism och brott finns i många artiklar. Vi kan till exempel se det i användandet av ordet ”offer”, som är vanligt. ”Våld” och mer uppseendeväckande sammansättningar som ”vårdssex” är ord som ibland förekommer. Det finns i rubrikerna *Klubb för våldssex mitt i villasamhället* och *Hade frivilligt våldssex – åtalas*. Detsamma gäller ”tortyr” och ”sextortyr”. ”Åklagaren vill med rättegången ha en rättslig bedömning av gränsen för hur mycket våld som är lagligt i en frivillig sexakt med grova våldsinslag”, står det artikel 22. Ordet våld har en starkt negativ klang och associeras med misshandelsfall. Associationerna till ordet tortyr är förmodligen ännu värre. Användandet av sådana ord gör att sadomasochism framstår som inte helt lagligt. Ordvalen får det att låta ljusskyggt och galet. Något som kallas för ”sextortyrnätverk” kan väl knappast vara friskt och tillåtet? Mannen som ligger bakom ”sextortyrnätverket” har varit på ”lagliga sexträffar” i Tyskland. Detta ger ett intryck av att sexträffar vanligtvis är olagliga.

Misstänkliggörandet har inte bara med brottslighet att göra, även om brottslighet är ett säkert kort vid misstänkliggörande. Vi har även allmänt negativ porträttering. Mannen som artikel 22 handlar om har, enligt artikeln, sysslat med ”denna typ av rollspel” tidigare. Det beskrivs hur han under rättegången tar fram en linjal och visar hur man värmer upp någon med ”små lätta piskslag som ljuder i rättssalen”. Detta måste innebära att de lätta piskslagen ändå var relativt hårda, för lätta slag med en linjal skulle inte ljuda i en rättssal. Mannen konstrueras genom denna mening som en hårdhänt, ignorant person som inte har de erfarenheter och kunskaper han påstår sig ha.

Artiklarna 12 och 13 är intressanta eftersom de utövar dubbel bestraffning: ”damned if you do, damned if you don’t”. I artikel 12 beskrivs BDSM-klubben som en ”hemlig sexklubb”. I artikel 13 framgår att grannarna tycker att det är besvärande att ingen vet vad de gör inne på herrgården och att fönstren nästan alltid är fördragna. Tidningens reportrar får inte komma in. Enligt artikeln önskar flera grannar att klubben vore mer öppen med sin verksamhet. Samtidigt irriterar det en av grannarna att klubben håller på att ta över hela byn, och föräldrar är oroliga för att medlemmarna har sex i skogen där barn kan se dem. Å ena sidan borde de vara mer öppna och synas mer, men å andra sidan borde de se till att inte synas så mycket.

Att klubben beskrivs som hemlig, att fönstren är fördragna och att reportrarna inte får komma in ger sammantaget ett intryck av att klubbens verksamhet är omoralisk eller olaglig, eller att klubben av någon annan anledning har något att dölja. Anna, 11 år, intervjuas också. Hon säger att hon kallar huset för ”porrhuset” och tycker att det är äckligt. Medlemmarna i klubben syns ute i ”kläder som vanligt folk inte bär”. Medlemmarna konstrueras alltså som ”ovanligt folk” som ägnar sig åt en ”ovanlig verksamhet”, till exempel att helt ogenerat ha sex inför barn, och det ovanliga i sammanhanget är enbart att betrakta som negativt.

5.4. Tystnader

Den tydligaste tystnaden är kvinnliga utövare av sadomasochism. Det förekommer också en tystnad om barns och ungdomars sexualitet.

I artikel 6 kan vi läsa om män som tänder sexuellt på att förnedra och orsaka lidande. ”Flera procent av den manliga befolkningen tänder på förnedring”, står det i artikel 19. Det finns ingen motsvarande information om vad kvinnor tänder på. I flera artiklar intervjuas kvinnor, men då handlar intervjun inte om deras sexualitet. Artikel 1 handlar om Beatrices syn på sex, och artikel 29 handlar om hur Marika arbetar som erotisk inspiratör. I artikel 10, som handlar om klubben *Dekadance*, uttalar sig flera kvinnliga medlemmar. De finns alltså ingen generell brist på kvinnor i materialet. Det som saknas är sexuella kvinnor. Många artiklar handlar om män som begår övergrepp eller om vad män blir sexuellt upphetsade av. Kvinnor förekommer mest som offer. I artikel 14 intervjuas Peter och Marie som lever i en så kallad 24/7-relation. Det enda Marie säger om sex är att relationen för henne inte handlar huvudsakligen om sex, utan om att lära känna varandra. För henne är det en fråga om relationer snarare än sex.

Det förekommer även en annan genusaspekt. I materialet är män huvudsakligen dominanta och/eller sadister, medan kvinnor huvudsakligen är undergivna och/eller masochister. I artikel 10 beskrivs hur en kvinna piskar en man på klubben, men annars förekommer dominanta kvinnor och undergivna män inte i materialet över huvud taget.

En annan tystnad är sadomasochism och ungdomar. I flera av artiklarna, bl a artiklarna 8 och 21, står att BDSM sker mellan samtyckande vuxna. Vuxen blir man vid arton års ålder, men de flesta blir sexuellt aktiva tidigare än så. Det betyder att det finns ungdomar som, enligt dessa artiklar, per definition inte kan utöva sund och säker sadomasochism eftersom de är för unga. Inte i någon av artiklarna står ett ord om barn (icke-vuxna) och sadomasochism. När barn förekommer i artiklarna är det enbart som offer.

5.5. Diskursernas effekter

Det är i detta avsnitt som analysen av språk blir en samhällsvetenskaplig analys. Vad får diskurserna för effekter i samhället? De kan leda till diskriminering och till att den sadomasochistiska subkulturen utvecklas och förstärks. De diskursiva strategier som konstruerar sadomasochism har också en anmärkningsvärd effekt: de sexuella normerna reproduceras.

5.5.1. Diskriminering

Olika diskurser talar med varandra om hur rättsfall som innehåller sadomasochism ska hanteras. ”De utsatta barnen” och ”kvinnan som offer” är inriktade mot att skydda barn och kvinnor från våld och sexualbrott. För att få någon att framstå som en hemsk person som bör straffas är det effektivt att hänvisa till att människor tar skada av personens beteende. Andra teman, till exempel ”individens frihet”, positionerar sig mot att människor ska dömas utifrån sitt sexuella beteende. Det är huvudsakligen detta tema som pratar med teman om beskydd av kvinnor och barn. Detta märks tydligast i artiklarna 21-26 om misshandelsrättegången. Genom att ”flickan” positioneras som ett utsatt barn som behöver beskydd kan mannen som hade sex med henne ses som en hänsynslös person som har gjort fel. Om flickan i stället betraktas som en egen individ som samtyckte med klart omdöme och av egen fri vilja är hela rättsfallet snarare att betrakta som en form av diskriminering av människor med icke-normativ sexualitet. Enligt en liberal diskurs är det diskriminering att döma någon för att ha gjort något med en person som samtyckte. Om detta liberala synsätt är utgångspunkt blir det svårt att döma mannen för något.

Diskriminering av sadomasochister kan uppstå på många olika sätt. Ett exempel är som i stycket ovan, om sadomasochister behandlas på ett annat sätt än icke-sadomasochister i rättsfall. Sexgalningstemat kan leda till denna form av diskriminering eftersom det konstruerar sadomasochister som människor som har svårt att kontrollera sin sexualitet och därför är mer benägna att begå övergrepp än icke-sadomasochister. Detta tema kan också leda till diskriminering inom andra områden, till exempel i form av att sadomasochistiska klubbar får svårt att hyra lokal. Om sadomasochister betraktas som galna människor benägna att gå övergrepp är det troligt att lokalägare inte vill ha sadomasochistiska fester i sina lokaler.

Om sexgalningsdiskursen hade varit större och använts av experter i samhället är det troligt att sadomasochism fortfarande hade varit klassificerat som en sjukdom av Socialstyrelsen. Nu verkar det främst användas av tidningar som vill sälja lösnummer, och därför har det inte samma ”professionella tyngd” bakom sig som till exempel ”den godtyckliga normaliseringen”, som används av flera experter på sexualitet. Dessa experters uttalanden har en enorm tyngd eftersom de uttalas av någon som har rollen som expert. Diskursen om normalisering som godtycklig, och även den liberala diskursen, har gjort det möjligt att tala om diskriminering av sadomasochister.

Det är tänkbart att medias kritiska artiklar om att sadomasochism stod med i Socialstyrelsens diagnossystem över sjukdomar har bidragit till att sadomasochism togs bort ur systemet. Dessa artiklar har använt sig av diskursen om normalisering som godtycklig. Denna diskurs har alltså haft ett konkret inflytande över hur sadomasochism uppfattas i samhället.

5.5.2. Subkulturell utveckling

Det är troligt att diskriminering av sadomasochister minskar om användandet av livsstilsdiskursen ökar. Inom den betraktas sadomasochister som vanliga människor med något ovanliga sexuella intressen som dock inte på något sätt är farliga. Rebelldiskursen kan ha samma effekt. Den konstruerar sadomasochister som önskvärda och viktiga. Den liberala diskursen är en effektiv metod för att inte ta negativa diskurser om sadomasochism på allvar. Om människor klagat på sadomasochister tolkas det bara som att de har en förlegad sexualmoral.

Dessa två diskurser kan användas för att konstruera (och rekonstruera) en sadomasochistisk subkultur. På något sätt måste sadomasochister skapa en identitet. Alla människor har ett behov av att göra det. Det som står till buds i identitetsskapandet är de diskurser som finns i samhället. För att skapa en positiv bild av sig själva kan sadomasochister använda sig av livsstilsdiskursen eller rebelldiskursen. Livsstilsdiskursen rättfärdigar klubbar, fester och andra arrangemang med likasinnade. Sadomasochister konstrueras inom denna diskurs som vanliga människor med en ovanligt kreativ sexualitet. Rebelldiskursen bidrar med något liknande till den sadomasochistiska

subkulturen. Subkulturen kan upprätthållas och den sadomasochistiska identiteten stärkas genom att de som identifierar sig med den anser att den har fördelar som andra tillgängliga identiteter inte har.

5.5.3. Normernas soliditet

Trots att så många artiklar utmärks av acceptans och tal om normer märks det tydligt att de ändå använder "vanligt sex" som en norm. Det är sadomasochism som är det ovanliga och icke-sadomasochism som är det normala. Den normativa sexualiteten fungerar som utgångspunkt för all tolkning av icke-normativ sexualitet.

"En del gäster har sex medan andra nöjer sig med att exempelvis binda, piska eller knyta fast sin partner på kors" står det i artikel 14. Varför står det inte "en del gäster ägnar sig åt att exempelvis binda, piska och knyta fast sin partner på ett kors, medan andra nöjer sig med att ha sex"? Sadomasochistiska aktiviteter, som fastbindningar och piskning, konstrueras som någon form av förspel som i slutändan ändå leder till "vanligt" sex.

I artikel 15 beskrivs en film med sadomasochistiska scener som "upprörande" och som "värre" och "grövre" än en film med sexuella laddat material som inte innehåller sadomasochism. Ändå verkar artikeln bygga på en liberal diskurs och tolerans för icke-normativa sexuella beteenden. När det i artikel 10 står att fetischklubben *Dekadances* medlemmar går *utklädda* till festen märks det tydligt att det finns en annan norm någonstans. Människor i finkläder brukar inte beskrivas som *utklädda* utan som *uppklädda*. Utklädnad brukar innebära att någon klär ut sig till något annat än vad han/hon i själva verket är. Här är det tydligt att fetischkläder inte ses som en form av finkläder, inte ens för fetischisterna. De är utklädnad, ungefär som en maskeradkostym.

Vissa artiklar som till synes instabiliserar normer och ifrågasätter det normala bidrar alltså till konstruktionen av normalitet. Detta leder till att sadomasochism fortsätter att uppfattas som något avvikande och "vanligt" sex som det normala.

I många artiklar påpekas att sadomasochism och övergrepp inte hänger ihop. Trots att det står att de inte gör det skapas ändå en association mellan sadomasochism och övergrepp, eftersom sadomasochism ofta tas upp och diskuteras i artiklar som handlar om sexuella övergrepp. Många är de artiklar vars huvudtema egentligen inte är sadomasochism utan ett brott eller en olycka, men där sadomasochism ändå nämns. Det finns fler intressanta negationer i artiklarna. I artikel 30 påpekar recensenten två gånger att hon inte har några problem med att läsa om sadomasochism. I artikel 14 står det att inte alla sadomasochister lever i 24/7-relationer. Peter säger i samma artikel att det inte förekommer gruppsex på klubben.

Det är troligt att sådana negationer är riktade till någon. Kanske publiken tror att det förekommer gruppsex på klubben, och därför är det viktigt att i artikeln understryka att det inte gör det. Samma fenomen uppstår när Peter i artikel 14 säger att både han och hans partner lever ett "supernormalt" liv och att folk skulle bli förvånade om de visste vilka "vanliga, högutbildade människor" som håller på med sadomasochism. Detta kan få läsaren att undra. Varför skulle de inte leva normala liv? Varför skulle vanliga, högutbildade människor inte hålla på med sadomasochism? Är det något jag har missat? En läsare som har sådana frågor i huvudet kan vända blad i tidningen och få syn på artiklar som 12 och 13 om porrgården, eller artikel 18 där Göran Lindbergs sexuella preferenser är under hård granskning. Media har helt enkelt ingen sammanhållen bild av sadomasochism. Samma tidning kan publicera artiklar som bygger på fullständigt olika diskurser, ibland motdiskurser.

Associationer och tankebanor som de här bidrar till att upprätthålla sadomasochism som det avvikande och konstiga genom att hela tiden upprepa fördomar. Dessa fördomar, som författaren till artikel 14 troligtvis menar att slå hål på, bekräftas ytterligare av andra artiklar där sadomasochister ses som mer eller mindre galna.

5.6 Sammanfattning av resultat

Vid läsning av analysmaterialet har jag hittat nio teman, eller diskurser. *Den godtyckliga normaliseringen* utmärks av att sexuella normer betraktas som just normer, och som föränderliga. *Individens frihet* är en liberal diskurs med fokus på individen och dennes frihet att själv bestämma över sin sexualitet. *Kvinnan som offer* och *De utsatta barnen* handlar om att kvinnor respektive barn riskerar att utsättas för sexuella övergrepp och utnyttjande och därför behöver skyddas. *Psykopatologi* betraktar sadomasochism som en sjukdom, men gör skillnad mellan sadism utan samtycke och sadism under samtycke. *De modiga rebellerna* målar upp sadomasochister som bra och hedervärda men missförstådda människor. *Sexgalenskap* betonar det sexuella i sadomasochism, och sexualiteten ses som vild och gränslös. *Livsstil* används huvudsakligen inom den sadomasochistiska subkulturen och framställer sadomasochism som betydligt mer än sex, bland annat som ett sätt att umgås. *Överförd betydelse* behandlar sadomasochism som en metafor för något annat, till exempel förtryck, och förekommer i artiklar som egentligen handlar om något helt annat än sadomasochism, till exempel en bokrecension.

Genom att välja ut vissa citat kan media framställa sadomasochism precis som de önskar. Att citera experter ger artiklar tyngd. En vanlig strategi är att få sadomasochism att framstå som normalt genom att jämföra med homosexualitet, som är ganska allmänt accepterat. För att detta ska lyckas får sadomasochisterna inte verka för konstiga eller för sexuella. De normaliseras för att passa allmänheten, vilket förstärker de sexuella normerna i stället för att utmana dem. Andra diskursiva strategier är att framställa sadomasochism som väldigt sexuellt och därmed göra det svåraccepterat, och att misstänkliggöra sadomasochism genom att associera det till brott.

I analysmaterialet finns tystnader som rör kvinnors och barns sexualitet. Sadomasochism verkar betraktas som en manlig domän. De kvinnor som finns med i artiklarna framställs inte som särskilt sexuella utan snarare som relationsinriktade. När de förekommer i sexuella sammanhang kallas de ofta för offer. Barn tas förmodligen inte upp som annat än offer eftersom sexualitet och barn är en kombination som allmänheten har svårt att acceptera.

Diskurserna kan leda till diskriminering av sadomasochister, bland annat juridiskt, och till att den sadomasochistiska subkulturen stärks. Även om sadomasochism beskrivs på ett positivt sätt är det ofta tydligt att det ändå betraktas som det avvikande. Det hotar därmed inte den ”vanliga” sexualitetens ställning som normal.

6. Diskussion

Denna del syftar till att knyta ihop uppsatsens olika delar med varandra. Resultaten kommer att relateras till tidigare forskning och teori. Studien som helhet kommer att diskuteras i relation till sitt syfte. Har syftet uppnåtts? Har frågeställningen besvarats? Diskussionsdelen avslutas med självkritiska anmärkningar och förslag till framtida forskning på området.

6.1 Resultatets relation till tidigare forskning

För att underlätta läsning har jag delat upp detta avsnitt i fyra underrubriker. De två första – *acceptans via normalisering* och *förståelse via patologisering* – är begrepp som Weiss (2006) använder för att förklara hur media gör sadomasochism begripligt och hanterbart för publiken. Jag tycker att dessa begrepp är så illustrerande att jag har tagit dem som rubriker rakt av.

6.1.1 *Acceptans via normalisering*

En av medias metoder är att ”tona ner” sadomasochism så att det blir mer ” normalt ” och enklare att acceptera (Weiss, 2006). I artikel 24 står att undergivna i sadomasochistiska lekar *alltid* har ett stoppord de kan använda för att avbryta leken. Förmodligen stämmer det inte. Det är osannolikt att alla sadomasochister alltid har stoppord. Om artikeln syftar till att ge en positiv bild av sadomasochism är det dock bra att skriva så. Leken är förmodligen lättare för publiken att acceptera om den kan avbrytas när som helst, i stället för att den undergivna inte har någon som helst kontroll över situationen. Det står också i artikel 8 att rollfördelningen inom sadomasochism bara gäller på den nivån. Sadomasochister som inte använder stoppord och/eller lever i en relation med en permanent rollförskjutning är alltså obegripliggjorda av media. De behandlas som om de inte finns.

All denna normalisering leder till att sadomasochism inte hotar normen om den goda sexualiteten. Det är nämligen en förenklad variant av sadomasochism som presenteras i media medan resten framstår som obegripligt i sin osynlighet. (Se avsnitt 5.5.3 om normernas stabilitet.) Så länge sadomasochism presenteras på detta inlindade vis är det svårt att hävda att det är accepterat, trots att många artiklar skriver om det i positiva ordalag. Min slutsats är densamma som Weiss (ibid.): att det talas mer om sadomasochism i media än vad det gjorde tidigare betyder inte att acceptansen ökar. Det är inte hur mycket som skrivs som är avgörande, utan vad det faktiskt står.

När det talas om sadomasochism i positiva ordalag är sexualiteten ofta avskalad. Det gäller till exempel artiklarna 1, 10, 11, 14 och 29. Sex är ett känsligt ämne. Allmänheten har lättare att acceptera sadomasochism om det inte talas om den sexuella biten. Därför tenderar sexualitet att betonas i artiklar som vill skandalisera och svartmåla sadomasochism, medan artiklar som vill framställa sadomasochism som positivt fokuserar på relationer. De kan mycket väl ta upp sådant som sexleksaker och fetischkläder, men det står inte rakt ut vad leksakerna ska användas till eller om fetisch som sexuell upphetsning. Langdridge (2006) har kommit fram till samma resultat och menar att detsamma gäller homosexualitet. Även om det talas om homosexualitet i media sägs det sällan något om sex och kroppslig njutning.

6.1.1 *Förståelse via patologisering*

Wiederberg (2003) har undersökt hur sadomasochism historiskt har tagits upp i diagnosmanualen DSM. I den aktuella upplagan, DSM-IV, anses sadism och masochism inte vara parafilier om utövandet sker under samtycke och i rollspelsform. Detta kan kopplas till diskursen om psykopatologi. I materialet förekommer psykologisk analys av sexualbrottslingar, men ofta understryker en intervjuad expert att det är skillnad mellan sadomasochism i sexualbrott och

sadomasochism under samtycke. Det förstnämnda betraktas som sjukt medan det sistnämnda inte framställs som något problem. Detta stämmer väl överens med vad som står i DSM-IV.

Jag hade väntat mig en tydligare medicinsk diskurs i analysmaterialet. Vissa artiklar talar som om psykopatologidiskursen vore där. De positionerar sig mot den. Detta är tydligast i temat *Den godtyckliga normaliseringen*. Förmodligen beror det på att psykopatologidiskursen har varit väldigt stark. Det verkar som om de intervjuade experterna tänker så som det står i DSM-IV, nämligen att sadomasochism under samtycke inte är sjukt. Experters ord väger tungt. Det kan vara därför psykopatologidiskursen i tal om sadomasochism under samtycke inte är särskilt vanlig.

Förutom *acceptans via normalisering* när det talas om sadomasochism i media har Weiss (2006) hittat *förståelse via patologisering*. Detta har jag inte hittat i mitt analysmaterial. Ansatser till att förklara sadomasochism förekommer enbart inom temat ”överförd betydelse”, där sadomasochism förklaras som en reaktion på något i samhället, till exempel förtryck. Det ser ut som att det tidigare har förekommit försök till förståelse via patologisering, och att psykopatologitemat nu positionerar sig mot detta genom att betona att sadomasochism under samtycke inte är sjukt. Att jag till skillnad från Weiss (2006) inte har hittat någon förståelse via patologisering kan ha flera orsaker. Det kan bero på fel i mitt urval eller på att jag och Weiss har analyserat olika former av media. Weiss (2006) har studerat populärkultur, till exempel filmer.

Det finns en tendens att försöka förstå sexualbrottslingar genom att patologisera dem, till exempel Göran Lindberg, men då är det hans sexköp och hans över huvud taget stora konsumtion av sex som är i fokus (artikel 19). I artikel 18, där Göran Lindbergs själva sexualitet (snarare än hans brott) är under granskning förekommer ingen psykologisk analys. Där betraktas han mest som ett obegripligt monster. Att hänga ut offentliga personers sexualitet i media är ett effektivt sätt att reproducera sexuella normer. Göran Lindberg blir ett avskräckande exempel på hur sexuella normbrytare hanteras. Han verkar inte ha stått inför rätta enbart på grund de brott han har begått. Hela hans sexualitet har betraktats som något som har ett stort allmänintresse.

6.1.3 Att skydda människor från våld

I mitt resultat har jag funnit tydliga kopplingar till Krafft-Ebing så som han refereras av Wasniowski (2007). Enligt Krafft-Ebing är sadism en patologisk ökning av manliga drag och masochism en patologisk ökning av kvinnliga. I mitt material är det tydligt att sadism och dominans betraktas som något manligt och masochism och undergivenhet som något kvinnligt. Jag har också funnit något som kan liknas vid vad Krafft-Ebing kallar ”patologisk ökning”. Sadomasochism ses som något *mer än* ”vanligt” sex. ”Vanligt” sex är inte *tillräckligt*. Sadomasochism är vildare och mer okontrollerat, och enligt artikel 15 ”upprörande” och ”värre”. I artikel 13 används uttrycket ”extremsex”.

En stor del av de resultat jag har kommit fram till stämmer överens med vad Herburt (2009) kom fram till i sin historiska studie av uppslagsverk. Både sadism och masochism beskrivs i uppslagsverk som misshandel och kopplas därmed till brott. Ordet ”misshandel” förekommer inte i någon stor utsträckning i mitt material, men det gör ordet ”våld”, och det används oavsett om samtycke förekommit eller inte. Yost (2010) kom fram till att sexualbrott och sadomasochism beskrivs med samma termer när de skildras i media. Detta har jag också hittat. Sadomasochister betraktas som gränslösa och därmed benägna att begå brott; det förutsätts att de är benägna att ha sex inför ögonen på barn (artikel 13) eller utsätta sig själva och andra för fara (artikel 3) på grund av sin sexualitet. Enligt Herburt (2009) framställs sadister som om de har ett tvångsmässigt behov av att utöva sin sadism. Sadistens sexualitet tolkas i neurotiska termer.

Om sadomasochister antas vara oberäkneliga, utan moraliska gränser och med ett okontrollerbart begär, blir det relevant att tala om hur man ska kunna skydda andra människor från dem. Framför allt barn antas vara väldigt utsatta. Med barnens bästa som argument har det stiftats flera lagar i Storbritannien som är direkt diskriminerande mot sadomasochister, menar Langdridge (2006). Mitt material visar att argumentet om barnens behov av beskydd används även i Sverige.

Det är lätt att det här blir ett känslolagargument. Genom att man hänvisar till barn som kan fara illa behövs sällan andra argument, eftersom det är en mycket stark uppfattning i samhället att barn ska beskyddas. Alla förutsätts hålla med om att vissa människors rättigheter kan behöva inskränkas om det minskar risken för att barn råkar ut för övergrepp. Om inskränkningen i fråga verkligen leder till att barn far illa i mindre utsträckning verkar inte spela särskilt stor roll i sammanhanget.

Whites (2006) analys av de så kallade Spannerättegångarna visar många gemensamma beröringspunkter med mina slutsatser. Det finns många normer om hur sex ska vara och sex som avviker från dessa betraktas som skumt. Slutsatser om sadomasochister dras utan någon rimlig grund, precis som i rättegångarna (ibid.). Det antas till exempel att sadomasochism på något sätt är skumt. Det antas bland annat i artikel 12 att medlemmarna i ”sexklubben” ägnar sig åt olaglig verksamhet. Andra antaganden som förekommer är att människor som gillar incestuösa rollspel vill begå sexuella övergrepp på riktigt (artikel 18), och att kvinnor som vill bli utsatta för sadomasochism i själva verket är offer (artikel 33). Sadomasochister döms alltså utifrån allmänt vedertagna sanningar som inte alls har status som sanningar inom den sadomasochistiska subkulturen, utan tvärtom ses som direkt felaktiga.

6.1.4 Den sadomasochistiska subkulturen

Utifrån min studie kan jag inte kommentera resultaten i varken Taylor & Ussher (2001) eller Langdridge & Butt (2004). De har analyserat sadomasochisters identitetsskapande. Många av de diskuser som Taylor & Ussher (2001) har hittat om sadomasochism, till exempel att sadomasochister gör sina upplevelser rimliga genom att tala om dem som hormonella eller andliga, finns inte alls i mitt material. Detta beror troligtvis på att mitt material består av andra människor som talar om sadomasochister, i stället för sadomasochister som talar om sig själva. Utifrån min studie går det inte att dra några slutsatser om sadomasochisters eget diskursutövande, i stil med vad Taylor & Ussher (2001) har gjort. I de fall där sadomasochister intervjuats i mitt analysmaterial är det ändå reportrarna som har refererat och valt ut citat. Det är skillnad mellan artiklar *om* någon och intervjuer *med* densamma.

6.2 Resultatet och teorin

Trots att queerteori huvudsakligen handlar om homosexuella, bisexuella och transpersoner är den väldigt tillämpbar för att förstå mina resultat om sadomasochism. Jag tolkar detta som en bekräftelse på Wasniowski (2007) som menar att de sexuella avvikelsernas historia från 1800-talet och framåt har följts åt. Det har talats om olika icke-normativa sexualiteter på snarlika sätt.

Att tolka resultatet utifrån teorin är ganska stort och omfattande. Därför har jag delat upp analysen i teman: den goda sexualiteten, sexualiteten kontra handlingen, genusperspektiv och ondskan och gränslösheten – en reflektion om Sade.

6.2.1 Den goda sexualiteten

För att förstå de sätt på vilka det talas om sadomasochism kan sadomasochism kontrasteras mot den goda sexualiteten. Rubin (1984) ser sexuellt förtryck som en effekt av de starka normer som omger sexualiteten. Den goda sexualiteten ses som oundviklig och självklar, och därför måste det – enligt diskursens egen logik – vara något fel på de människor som ägnar sig åt en alternativ form av sexualitet. På detta sätt kan vi förstå att sadomasochister tolkas som sjuka (t ex tvångsmässiga) eller benägna att begå brott. Om sadomasochister betraktas som vanliga människor förlorar normen om den goda sexualiteten styrka.

Sexualitet som följer heteronormen är ”den osynliga sexualiteten”. Den betraktas inte som en sexualitet, och människor vars sexualitet är normativ tenderar att inte betrakta sig själva som en

grupp. Det är ju de som sätter måttstocken för all annan sexualitet. De anser sig inte ha någon specifik sexualitet eftersom deras sexualitet betraktas som självklar och naturlig. Därför kan de konstrueras som individer, med en personlig och egen sexualitet, medan människor med icke-normativ sexualitet förutsätts handla utifrån flockbeteende, som stereotyper. Utifrån det här kan man förstå varför det kan förutsättas att alla sadomasochister gillar piskor (artikel 7) och att det alltid förekommer en "mästare" och en "slav" i sadomasochistiska relationer (artikel 12). Slutsatsen är att man måste vara inne i en grupp för att vara en individ, och sadomasochister är "outsiders". Denna mekanism gör också att människor med icke-normativ sexualitet betraktas som väldigt sexuella. Deras icke-normativa sexualitet genomsyrar hela deras person.

Det är med detta i bakhuvudet vi kan förstå användandet av ordet "porrgården" i artikel 13. Pornografi betraktas som dålig, icke-kärleksfull sexualitet. Sadomasochism betraktas också som dåligt och icke-kärleksfullt. Trots att pornografi har väldigt lite att göra med aktiviteter som kan tänkas pågå på en "sexklubb" – pornografi handlar ju om *skildringar* av sex, medan "sexklubben" enligt artikeln verkar handla om *utövande* av sex – klumpas dessa icke-normativa varianter av sexualitet ihop till en. Det spelar ingen roll vad ordet "porrgård" faktiskt kan tänkas betyda. Det viktiga med ordet är att det understryker att "porrgården" har med dålig sexualitet att göra.

För att sexualitet ska kunna klassas som god finns ett mycket viktigt kriterium: sexualiteten får inte inkludera barn. Det framgår av flera artiklar att barn är ett effektivt redskap för att framställa en form av sexualitet som dålig. Ibland används barnens bästa som argument av den enda anledningen att det är lättköpt, när anledningen till att något förespråkas eller motverkas kan vara en annan, till exempel att ett sexuellt beteende i sig anses sjukt eller omoraliskt.

Bersani (1987) har gjort en observation om HIV. *The American Secretary of Health and Human Services* bedrev ett intensivt motstånd mot en motion som dels skulle förbjuda diskriminering av HIV-smittade, och dels garantera att resultaten av människors HIV-tester behandlas konfidentiellt. Detta motstånd är konstigt, menar Bersani, med tanke på att brist på en sådan garanti leder till att färre människor HIV-testar sig. Detta kan leda till ökad spridning av viruset. Anledningen till att man ändå inte kunde garantera konfidentiell behandling av testresultat är att det främst var homosexuella som drabbades av viruset. Att få namnen på dessa människor ansågs helt enkelt vara viktigare än att skydda andra från ett virus. Det talades väldigt mycket i det amerikanska samhället vid den här tiden om att hindra smittspridning. Dock verkar som om förhindrande av smittspridning var underordnat något annat, nämligen att ta reda på vilka som är homosexuella.

Det är tänkbart att något liknande gäller argumentet om beskydd av barn. Till exempel kan vi fråga oss om "sexklubben" som artiklarna 12 och 13 handlar om egentligen har så mycket med barn att göra som det verkar i artiklarna, eller om barn bara används för att kritiken mot "sexklubben" ska kunna rättfärdigas. Enligt Bersani (ibid.) rättfärdigades hatbrott och diskriminering av homosexuella med att HIV-smittan behövde stoppas.

Sexgalningstemat – som artiklarna om Göran Lindberg är de stora representanterna för – är till stor del ett monstertema. Utebliven analys av utövare eller gärningsmän kan fylla en funktion. Samhället behöver vissa monster. Om de görs begripliga finns det en risk för att människor kan känna förståelse och empati, och då blir monstren mindre monstruösa. Dessa monster kan användas som skräckexempel vid upprätthållande av den goda sexualiteten. En artikel om en sadomasochistisk och hänsynslös våldtäktsman bidrar till att stärka uppfattningen om icke-sadomasochism som något fint och kärleksfullt. Även om den goda sexualiteten aldrig riktigt definierats finns den alltså indirekt definierad genom att dess motsatser beskrivs (Rubin, 1987).

Ordet "sexväska" (artikel 18) är intressant i sammanhanget. I artikel 11 intervjuas "Sinatra" som har tagit med sig "några väskor med bondageprylar" till en picknick. Det är intressant att jämföra beskrivningarna av dessa två väskor. "Sexväska" låter betydligt mer skandalöst än "några väskor med bondageprylar". Den stora skillnaden mellan Göran Lindberg och "Sinatra" är att Lindberg har begått brott och står inför rätta. "Sinatra" utövar sadomasochism med en samtyckande partner. Det verkar som om Lindbergs väskinhåll har smittats av de brott han begått. Eftersom

han har begått brott har väskinnhållet, som skulle kunna betraktas som oskyldigt, blivit fruktansvärt. Detta tyder på att Lindbergs sexuella preferenser ses som i allra högsta grad relaterade till de brott han har begått. Hur hade artiklarna om Lindberg sett ut om han inte hade haft sadomasochistiska preferenser, utan normativa sådana? Det kan bli ett intressant tankeexperiment.

6.2.2 Sexualiteten kontra handlingen

Ett vanligt sätt att tala om sexuella begär är att inte skilja mellan sexualitet och agerande. Tendensen syns i många artiklar och detta är inte kopplat till något speciellt tema. Här är ett exempel från artikel 2:

Andra sexuella beteenden som till exempel transsexualism, exhibitionism, voyeurism och pedofili kommer att finnas kvar som diagnoser. Och de kommer inte att tas bort i ett senare skede, enligt Lars-Erik Holm.

- Jag tror inte det. Transsexualism behöver vara kvar för att kunna genomföra könsbyte i sjukvården och de övriga är kriminella handlingar som skadar andra, säger han.

Varken exhibitionism, voyeurism eller pedofili är kriminella handlingar som skadar andra eftersom de inte är handlingar över huvud taget. De beskriver vad som i vissa människors fall leder till sexuell upphetsning, men det ligger ingenting i definitionerna av begreppen som säger att pedofiler, till exempel, lever ut sin pedofili. Vi har något liknande i artikel 6:

Män som tändar sexuellt på att förnedra och orsaka lidande ligger i riskzonen för diagnosen sexuell sadism. Och den som begår liknande brott redan i unga år löper ökad risk för återfall.

Att tända sexuellt på något är inget brott. Handlingar kan vara brottsliga, men tankar och känslor är inte det. Genom att inte göra en skillnad mellan tanke och handling framstår sexualitet som något som vi inte kan låta bli att agera utifrån. Att någon blir upphetsad av att förnedra andra betyder att denna person utan undantag kommer att förnedra någon. Detta gäller enbart för människor med icke-normativ sexualitet – de kommer att agera utifrån sin sexuella attraktion. Anledningen till att det här inte gäller för människor med heteronormativ sexualitet är att de konstrueras som individer. En individ har fri vilja. Det har inte någon som styrs av flockmentalitet.

6.2.3 Genusperspektiv

Mot bakgrund av medias normalisering av sadomasochism blir det begripligt varför det finns en tystnad om kvinnor och barn/ungdomar i analysmaterialet. Sex är, som jag tidigare tagit upp, ett känsligt ämne. Kvinnlig sexualitet är speciellt känsligt. Kulick (2005) har i sin analys av prostitution hittat en väldigt stark diskurs som säger att kvinnor aldrig frivilligt skulle ägna sig åt sex som inte är kärleksfullt. Därför skulle kvinnor aldrig ägna sig åt sex utanför en fast relation, eller ha sex på sätt som inte betraktas som kärleksfulla, till exempel sadomasochistiskt sex. Sadomasochism framstår helt enkelt som mindre provocerande om utövarna är män. Det framstår även som mindre provocerande om utövarna är vuxna. När det står i artiklar att sadomasochism sker mellan samtyckande vuxna är det för att tanken på sadomasochism mellan samtyckande barn är upprörande för många människor.

Anledningen till att kvinnor ofta porträtteras som offer i materialet är att det är mindre provocerande än om kvinnor skulle delta i sadomasochistiska aktiviteter av egen fri vilja. Enligt den dominerande diskursen är kvinnor inte särskilt sexuella. Sadomasochister konstrueras som väldigt sexuella människor. Konstruktionernas inneboende logik gör därför att kvinnor inte kan ägna sig åt sadomasochism frivilligt.

Månghundraåriga uppfattningar om genus som går igen i analysmaterialet. Män är aktiva och har en aggressiv sexualitet medan kvinnor är relationsfokuserade med en sexualitet som behöver

väckas av en man. Den dominanta, eller sadisten, porträtteras som aktiv, uppsökande, sexuell och hänsynslös. Masochisten nämns knappt. Den undergivna finns däremot med. Masochism betonar sexuell upphetsning, och eftersom kvinnlig sexualitet är ett känsligt ämne är det mycket lättare att i stället tala om undergivenhet. Då fokuserar talet på relationen.

Jag gissar att analys av mer material hade visat på en intressant skillnad: den masochistiska mannen och den undergivna kvinnan. Eftersom masochism och undergivenhet ofta (men inte alltid) sammanfaller i sadomasochistiska relationer skulle i princip samma sexualitet och relationsinriktning avses för den masochistiska mannen och den undergivna kvinnan, men fokus är olika. Här har vi artikel 17 som exempel. Isabels masochism betraktas som något hon intar i relation till en man. Masochismen ses inte som särskilt sexuell utan snarare som ett uttryck för något annat, nämligen att hon väljer en man som egentligen inte är bra för henne. Om masochism ges en sådan tolkning blir det begripligt med ett feministiskt motstånd mot sadomasochism.

Enligt Rubin (1984) förekommer en enorm kritik av sadomasochism från feministiskt håll. Califia (1996) menar att det bland annat beror på att sadomasochism inte tolkas som en lek. Sadomasochism är lek med roller och makt, och genom leken avvärjas förtryck i samhället. Genom leken framgår godtyckligheten i till exempel könsmaktsordningen. Det syns även i mitt material att sadomasochism gång på gång inte betraktas som en lek. Foucault skulle förmodligen säga att mycket av analysmaterialet bygger på essentialistisk grund. En önskan att delta i ett sadomasochistiskt rollspel om till exempel incest förutsätts bero på en inre, verklig önskan efter incest. Denna analys är bara rimlig om människor förutsätts ha en inre kärna som styr deras beteenden. Enligt Foucault finns ingen sådan kärna.

6.2.4 Ondskan och gränslösheten – en reflektion om Sade

Diskurserna och sadomasochism som våldsamt och gränslöst kan kopplas till den man som sadismen är uppkallad efter: Marquis Donatien Alphonse François de Sade. Han är känd för böcker som *Filosofin i sängkammaren* och *Sodoms 120 dagar*. Enligt Hekma (2006) var Sade masochist snarare än sadist. Han blev främst våldsam och sadistisk när hans sexualpartners vägrade uppfylla hans masochistiska behov genom att piska och ha analsex med honom. I Sades verk förekommer sexualitet i former som allmänt betraktas som mer eller mindre fruktansvärda: slaveri, avföring, lustmord, sjukdomar, grupporgier, med mera.

Det kan vara svårt att avgöra om Sades verk ska klassas som skönlitterära eller inte. Karaktärerna och händelserna är fiktiva, men verken förklarar samtidigt Sades filosofi. Han vänder sig mot den kristna sexualmoralen och menar att sexualitet ska njutas fritt och hämningslöst. Han förespråkar vad Hekma (2006, s 241) benämner ”a general circulation of bodies”. Jag har tidigare citerat Rubins (1984) beskrivning av den sexuella normen. Sammanfattningsvis ska sex vara heterosexuellt, inom äktenskapet, monogamt, reproducerande, icke-kommersiellt, mellan två personer, inom samma generation, i hemmet, inte involvera pornografi eller någon form av leksaker, eller andra roller än man och kvinna. Utan att överdriva kan vi konstatera att Sade i allra högsta grad bröt mot dessa sexuella normer. Under en stor del av sitt liv satt Sade i fängelse, inte så mycket för vad han hade gjort som för vad han hade skrivit. Han dömdes till döden två gånger men avrättades aldrig (Hekma, 2006).

Filosofin i sängkammaren handlar om en ung, katolskt uppfostrad flicka som blir upplärd att njuta hämningslöst av sex. Temat med upplärning är vanligt förekommande i Sades verk. Enligt Sade behöver kvinnor läras upp i högre utsträckning än män. Mäns förmåga att njuta hämningslöst ligger dem närmare till hands, medan kvinnor är alltför påverkade av religionen och den pryddhet som förväntas av dem (ibid.).

Här kan vi ha en förklaring till varför sadomasochism förr associerades med lustmord (Herbert, 2009) och nu för tiden med våldtäkt. Det verkar inte särskilt långsökt när mannen som gett upphov till ordet sadism skrev böcker om lustmord. Vi kan också förstå varför sadomasochism associeras

med porr och orgier. De gör det dels av den anledning som jag tidigare tagit upp. Porr och orgier anses vara dålig sexualitet. Det gör sadomasochism också. Därför associeras de med varandra. Det spelar ingen roll vad det dåliga består i, bara det icke-normativa poängteras. Denna association mellan sadomasochism och andra icke-normativa sexuella uttryck kan även spåras tillbaka till Sade. Om Sade var sadismens namn, och han beskrev gränslösa sexakter utan moraliska hämningar i sina böcker, är det enkelt att göra en tolkning av sadomasochism som lika gränslöst och hämningslöst. Enligt Sade är det inte heller så att icke-intresserade måste lämnas utanför. De kan kidnappas och/eller läras upp. Om det är så sadomasochister betraktas idag har vi en förklaring till allt tal om att kvinnor och barn måste skyddas.

6.3 Syftet med studien

I detta avsnitt diskuteras studien i relation till sitt syfte och sin frågeställning. Mitt syfte är att undersöka hur det talas om sadomasochism. Eftersom det inte är möjligt att undersöka allt tal har jag valt att inrikta mig mot svenska dagstidningar. Denna avgränsning har visat sig fungera bra. Jag har hittat tillräckligt med material för en analys samtidigt som urvalsramen inte varit för bred. Sammanfattningsvis har jag kommit fram till att media talar om sadomasochism på olika sätt som inte passar ihop med varandra. Ibland är sadomasochism positivt, utvecklande på ett personligt plan, och människors negativa bild av sadomasochism beror på fördomar. Ibland är det däremot galet, sexuellt bortom all kontroll och sadomasochister är män som utnyttjar kvinnor och barn. Detta förklaras mer ingående i avsnitt 5.1 där sätten att tala är uppdelade i teman. Det är de diskussioner som presenteras där som används i dagstidningarnas tal om sadomasochism.

Min frågeställning innehåller också frågan vad diskurserna fyller för syfte och vad de får för konsekvenser. Detta utreds i stycket om diskursernas effekter (avsnitt 5.5). Diskurserna används ofta för att berättiga diskriminering av sadomasochister och misstänkliggöra dem. En effektiv metod för misstänkliggörande är att koppla sadomasochism till brott. Misstänkliggörande kan också uppnås genom att betona det icke-normativa sexuella i sadomasochism. Eftersom de normer som omger sex är väldigt starka är det lätt att framställa människor i negativ dager genom att tillskriva dem en ”dålig” sexualitet.

Diskurser används också i syfte att stärka en sadomasochistisk subkultur. Detta märks tydligast när sadomasochister själva talar. Även om sadomasochisters diskursanvändande inte är särskilt synligt i min studie innehåller vissa artiklar citat ur intervjuer. Dessa intervjuade sadomasochister använder ofta diskurser som rättfärdigar deras sexualitet och deras livsstil. De använder diskursiva strategier för att framställa sin identitet som ett bättre val än andra tillgängliga identiteter. En vanlig strategi är att använda en liberal diskurs om att alla människor har rätt att bestämma över sin egen sexualitet. De som betraktar sadomasochism som något dåligt kan då konstrueras som fördomsfulla människor med förlegad moral.

Något av det som märks tydligast i media är normalisering. När det talas om sadomasochism i positiva ordalag tonas det sexuella och avvikande ner. Detta är motsatsen till vad som sker i artiklar som skildrar sadomasochism negativt; där förstoras avvikelser och sex upp. Detta beror förmodligen på att människor har lättare för att ta till sig saker ju mindre avvikande de är. Därför behöver sadomasochister framställas som så ”normala” som möjligt om de ska kunna accepteras av en bredare allmänhet. Detta får bli en slutlig sammanfattning av medias strategier: om du vill framställa något som positivt ska du tona ner det konstiga, och om du vill framställa något som negativt ska du förstora upp det.

6.4 Analys av analysen

Socialkonstruktionism i allmänhet och foucauldiansk genealogisk diskursanalys i synnerhet har varit mycket effektiva redskap för att genomföra denna studie. I vårt samhälle producerar media

kunskap, och därför besitter media enorm makt. Foucauldiansk teori och queerteori – och metodologin som hör till – har fungerat mycket bra som utgångspunkter. Genom att inte utgå från att det finns en sanning om sadomasochism kan alla perspektiv behandlas likvärdigt och analyseras på samma grunder. Samtidigt erbjuder foucauldiansk diskursanalys ett maktperspektiv som gör det möjligt att analysera media som en institution. Vi har sexgalningstemat som exempel på detta. Det är troligare att det avspeglar tidningars strävan efter att sälja fler exemplar, snarare än att det speglar åsikter hos enskilda redaktörer. Detta måste tas hänsyn till i en analys av media.

För Foucault (2003) är diskurser storheter som ofta är kopplade till institutioner: medicinen, religionen, och så vidare. Jag tolkar de teman jag har hittat som diskurser. Detta stämmer inte riktigt överens med Foucaults diskursbegrepp. Mina diskurser är mindre och påminner snarare om subjektspositioner inom diskurspsykologin (Winther Jørgensen & Phillips, 2006). Anledningen till att jag inte valde en mer mikroorienterad diskurspsykologisk teori är att jag, precis som Foucault, anser att det är diskurser som använder människor snarare än att människor använder diskurser.

Analysen kan ge ett intryck av att artikelförfattarna medvetet använder diskurser för att framställa sadomasochism på ett visst sätt, men så är inte fallet. Varje artikel talar något som genom sin egen inneboende logik blir till en sanning. Massmedia är att betrakta som en institution, och alla institutioner har vissa diskurser kopplade till sig. Den enskilda redaktören kan inte göra särskilt mycket åt det. Som Butler (2006:83) uttrycker det: ”När man talar, talar man ett språk som redan talar, även om man talar det på ett sätt som det inte riktigt talats förut.”

Att bedöma mitt urval av artiklar är svårt. Att över huvud taget göra ett urval har varit svårt eftersom det inte har skrivits särskilt mycket om sadomasochism i svenska tidningar. I stort sett har jag analyserat de artiklar jag har hittat. På vägen hittade jag andra artiklar som jag sållade bort i enlighet med mina urvalskriterier. Det är möjligt att analysen hade sett ut på ett annat sätt om jag inte enbart hade letat i tryckta dags- och kvällstidningar. Material publicerat på internet hade kunnat ingå, eller artiklar från tidskrifter. Många tidskrifter är riktade till specifika grupper, till exempel *QX* som riktar sig till HBTQ-personer, och RFSU:s tidning *Ottar* som går ut till förbundets medlemmar. Det är tänkbart att dessa tidningar har ett annat perspektiv på sadomasochism än vad dags- och kvällstidningar har. Vissa diskurser som brukar vara stora och vanliga inom andra områden saknas helt i mitt material. Ett exempel på en sådan är religionsdiskursen. Jag tror inte att det beror på att denna diskurs inte förekommer i talet om sadomasochism. Snarare tror jag att den är så pass ovanlig i Sverige att den enbart förekommer i media som riktar sig till specifika grupper.

6.5 Förslag till framtida forskning

Om det verkligen har skett en diskursiv förändring i talet om sadomasochism i Sverige går inte att avgöra utifrån denna studie. För att avgöra detta hade äldre tidningsmaterial behövts i analysen. Syftet med min studie var inte att utreda om en förändring har ägt rum. Jag utgår från att det helt enkelt inträffade något när RFSU, som är en allmänt respekterad organisation i samhället, började arbeta med sadomasochistiska frågor. När RFSU började tala om att sadomasochism står med i Socialstyrelsens register över sjukdomar började media också tala om det. Frågor om diskriminering av sadomasochister kunde lyftas. Det hade varit intressant att göra en äkta genealogisk diskursanalys i foucauldiansk mening och spåra diskurser bakåt i tiden. Med en sådan metod hade jag kunnat verifiera – eller falsifiera – mitt eget antagande om att det har skett en diskursiv förändring. En sådan studie hade krävt en helt annan tidsram. Att spåra diskurser tar tid och kräver massor av läsning av material. Foucault själv satt mer eller mindre konstant på bibliotek och letade i arkiv efter bortglömda dokument på jakt efter diskurser (Foucault, 2003).

Det hade för all del varit intressant att titta på texter från RFSU. Till exempel gav förbundets sexualpolitiska BDSM- och fetischgrupp 2009 ut broschyren *BDSM och fetischism – så funkar det*. Broschyren är den första i sitt slag i Sverige och den riktar sig till en nyfiken allmänhet (RFSU, 2010). Därför hade den varit väldigt intressant att analysera. Hade jag valt att analysera denna

broschyr hade det varit bra om jag hade hållit mig till enbart texter producerade av RFSU och liknande förbund när jag väljer ytterligare texter. Detta hade varit möjligt. Till exempel har det förekommit motioner om sadomasochism på stora möten, t ex RFSU:s och RFSL:s. En studie liknande min med sådana texter som analysmaterial vore intressant.

Efter min kritiska diskussion om den goda sexualiteten kanske du som läsare undrar om det över huvud taget är möjligt att tala om sadomasochism på ett sätt som inte reproducerar sexuella normer. Det är viktigt att komma ihåg att detta är en analys av media vars artiklar är riktade till en stor allmänhet. Sådana media har svårt för att vara radikala eftersom de ska passa så många människor som möjligt. Att ifrågasätta sexuella normer vore i allra högsta grad radikalt. Däremot tror jag att ifrågasättanden och kritik av sexuella normer förekommer på andra arenor, inte minst inom den sadomasochistiska subkulturen. Inom alla subkulturer sker ett intensivt identitetsskapande. Sadomasochister måste rättfärdiga sin sexualitet för sig själva. Det är troligt att detta sker genom att de antingen försöker krossa de sexuella normerna, eller att de försöker vidga dem till att omfatta även sadomasochism.

Taylor & Ussher (2001) har analyserat hur diskurser används av sadomasochister. Jag skulle vilja se analyser av svenska sadomasochisters diskursanvändande. Det verkar inte finnas några större sådana studier om sadomasochister i Sverige. Förmodligen skiljer sig diskursanvändandet mellan sadomasochister i olika länder. I länder där religion spelar en stor roll är det troligt att sadomasochisterna talar med religionsdiskurser, och i länder som Storbritannien där det finns flera lagar som diskriminerar sadomasochister talar utövarna om juridik (White, 2006).

Juridik är en annan intressant fråga. RFSU arbetar bland annat för ökad rättssäkerhet för sadomasochister (RFSU, 2007). Det behövs eftersom det kan finnas problem med samtycke ur ett juridiskt perspektiv. Hur mycket fysisk skada kan en människa samtycka till? Här har vi också ett problem ur genusperspektiv. Det är vanligt att våldtagna kvinnor inte blir tagna på allvar. Kvinnor som har våldtagits av sin partner i en sadomasochistisk relation kan tänkas ha ännu svårare att bli tagna på allvar. Inom rättsväsendet är kunskapen om sadomasochism förmodligen inte så stor att det är enkelt och oproblematiskt att skilja mellan om en kvinna har blivit slagen av sin partner som del av en sexuell lek, eller om hon har blivit slagen på precis samma sätt som del av ett övergrepp. Att kvinnor tenderar att betraktas som offer kan också leda till problem för manliga, sadistiska partners till kvinnor. De lever hela tiden med risken att bli betraktade som kriminella. Jag skulle vilja se mer forskning på hur till exempel jurister och poliser ser på sådana fall.

Avslutningsvis har jag hittat mycket som tyder på att de uppfattningar som de gamla 1800-talssexologerna hade om sadomasochism fortfarande är väl synliga. Det återstår att se hur talet ser ut om ytterligare ett par hundra år.

7. Referenser

- Andersson, C. (2008). *Combining Queer Concepts and Discourse Analysis for Analyses on Historical Materials: A Discussion on Methodology*. [Opulerat manus.]
- Bersani, L. (1987). "Is the Rectum a Grave?", *AIDS: Cultural Analysis/Cultural Activism*, 43, s 197-222.
- Breslow, N. (1991). SM Research Report, v. 1.1. (2010-05-10). <http://www.sexuality.org/authors/breslow/nbres.html>
- Burr, V. (2003). *Social Constructionism*. London: Routledge.
- Butler, J. (2006). *Genus ogjort. Kropp, begär och möjlig existens*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Butler, J. & Rubin, G. (1994). "Sexual traffic", *Journal of Feminist Cultural Studies*, 6 (2), s 62-99.
- Califa, P. (1996). "Feminism and sadomasochism" i Stevi Jackson & Sue Scott (red.) *Feminism and Sexuality: A Reader*, s 230-237. New York: Columbia University Press.
- Carabine, J. (2001). "Unmarried Motherhood 1830-1990: A Genealogical Analysis" i Margaret Wetherell, Stephanie Taylor & Simeon J. Yates (red.) *Discourse as data. A Guide for Analysis*, s 267-310. London: Sage.
- Darkside (2008). Om sajten och dess tema. (2008-11-06). <http://www.darkside.se/info.php?a=o>
- Foucault, M. (2002). *Sexualitetens historia. Band 1: Viljan att veta*. Göteborg: Daidalos.
- Foucault, M. (2003). *Övervakning och straff. Fängelsets födelse*. Lund: Arkiv förlag.
- Gamson, J. (2000). "Sexualities, Queer Theory, and Qualitative Research" i Norman K. Denzin & Yvonna S. Lincoln (red.) *Handbook of Qualitative Research*, s 347-365. London: Sage.
- Hekma, G. (2006). "Sade, Masculinity, and Sexual Humiliation", *Men and Masculinities*, 9 (2), s 236-251.
- Herburt, K. (2009). "Sadomasochism i svenska uppslagsverk. En historia om misshandel, våldtäkter och lustmord", *Historisk tidskrift*, 129:3, s 411-428.
- Internetmedicin (2008). ICD-10 Diagnoskoder. (2008-11-06). http://www.internetmedicin.se/icd/icd.asp?action=KSH_trace&kod=F655&klass=KSH#focus
- Kulick, D. (2005). *Queersverige*. Stockholm: Natur och kultur.
- Langdrige (2006). "Voices from the Margins: Sadomasochism and Sexual Citizenship", *Citizenship Studies*, 10 (4), s 373-389.
- Langdrige, D. & Butt, T. (2004). "A Hermeneutic Phenomenological Investigation of the Construction of Sadomasochistic Identities", *Sexualities*, 7 (1), s 31-53.
- Nationalencyklopedin (2008). Parafili. (2008-12-09). <http://www.ne.se/artikel/1132764/1132764>
- Parreñas, J. (2007). "Is that queer?", *Lesbian News*, 32 (7), s 35.
- Plant, B. (2007). "Playing games/playing us: Foucault on Sadomasochism", *Philosophy & Social Criticism*, 33 (5), s 531-561.
- RFSU (2007). Idag avslutades RFSU:s kongress i Uppsala. (2008-11-06). http://www.rfsu.se/070513_idag_avslutades_rfsu_s_kongress_i_uppsala.asp
- RFSU (2010). BDSM-gruppen. (2012-01-30). <http://www.rfsu.se/sv/RFSU-nara-dig/RFSU-Stockholm/Aktivera-dig/BDSM-gruppen/>
- Rosenberg, T. (2002). *Queerfeministisk agenda*. Stockholm: Atlas.
- Socialstyrelsen (2008). Socialstyrelsen: ICD-10. (2008-11-06) <http://www.socialstyrelsen.se/Amnesord/klassifikationer/specnavigation/Diagnoser/ICD-10/>
- Taylor, G. W. & Ussher, J. M. (2001). "Making Sense of S&M: A Discourse Analytic Account", *Sexualities*, 4 (3), s 293-314.
- Taylor, S. (2001). "Locating and Conducting Discourse Analytic Research" i Margaret Wetherell, Stephanie Taylor & Simeon J. Yates (red.) *Discourse as data. A Guide for Analysis*, s 267-310. London: Sage.
- Wasniowski, A. (2007). *Den korrekta avvikelser. Vetenskapsanvändning, normalitetssträvan och*

- exkluderande praktiker hos RFSL, 1950-1970*. Umeå: Förlaget Holzweg.
- Weinberg, T. (2006). "Sadomasochism and the Social Sciences: A Review of the Sociological and Social Psychological Literature", *Journal of Homosexuality*, 50 (2/3), s 17-40.
- Weiss, M. (2006). "Mainstreaming Kink: The Politics of BDSM Representation in U.S. Popular Media", *Journal of Homosexuality*, 50 (2/3), s 103-132.
- White, C. (2006). "The Spanner Trials and the Changing Law on Sadomasochism in the UK", *Journal of Homosexuality*, 50 (2/3), s 167-187.
- Winther Jørgensen & Phillips (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Yost, M. (2010). "Developmental validation of the Attitude about Sadomasochism Scale", *Journal of Sex Research*, 47, s 79-91.

7.1. Analysmaterial

- Andersson, L. (2011). Få tar steget från fantasi till brott. *Hallandsposten*, 30 mars.
- Avellan, H. (2010). Men flickan?. *Sydsvenskan*, 30 september.
- Edlund, M. (2007). Ingen rubrik tillgänglig. *Nerikes Allehanda*, 28 januari.
- Filmisk sexchock på universitetet. (2009). *Nya Wermlands-Tidningen*, 14 augusti.
- Friande dom om våldssex överklagas. (2010). *Landskrona Posten*, 29 september.
- Gezelius, K. (2010). Kampen mot korsetten. *Dagens Nyheter*, 25 juni.
- Gunnarsson, B. (2008). För dem som gillar s/m. *Hallands Nyheter*, 6 mars.
- Hakelius, J. (2007). Vem är du – puritan eller pornograf?. *Aftonbladet*, 24 november.
- Hellberg, M. (2010). Hovrätten friar dömd säpovakt. *Göteborgs-Tidningen*, 20 oktober.
- Herkel, P. (2010). Unikt rättsfall prövar samtycke. *City Landskrona*, 15 september.
- Holm, S. (2007). Gary, 31, drog kondom med lustgas över huvudet – dog. *Aftonbladet*, 15 november.
- Kruskopf, E. (2008). Skattestöd för sexpisk. *Expressen*, 3 maj.
- Lindelöw, P. (2010). Höll 16-åring som sexslav. *Expressen*, 15 september.
- Lindqvist, I. (2010). Problemet är patriarkatet. *Aftonbladet*, 2 juli.
- Lindström, A. (2008). Kinky sexliv gör dig lyckligare. *Expressen*, 27 augusti.
- Lindström, L. (2010). Lindbergs sexgömma. *Expressen*, 29 juni.
- Mattsson, A. (2010). 32-åring utsatte flicka för sextortyr. *Expressen*, 14 september.
- Munck, A. & Lundström, L. (2010). "Tyder på hypersexualitet". *Aftonbladet*, 30 juli.
- Nilsson, C. (2011). Som en vacker parentes. *Norrköpings Tidningar*, 18 januari.
- Nises, E. (2009). Grannarna rasar: Stäng porrgården. *Aftonbladet*, 28 juli.
- Pozar, T. (2011). Hon går i gång på hattar och sex. *Södermalmsnytt*, 2 april.
- Salihu, D. (2011). Polisen utreder sextortyrnätverk. *Expressen*, 3 april.
- Samuelsson, J. (2009). Picknick med pisk. *Sydsvenskan*, 25 juli.
- Sandén, K. (2008). Socialstyrelsen: Fetischer är sjukt. *Sydsvenskan*, 24 september.
- Ström, K. (2009). Kulturkrock på kvarnen. *Svenska Dagbladet*, 24 juli.
- Sundell, O. (2010). Queerotisk bergochdalbana. *Trelleborgs Allehanda*, 14 oktober.
- Svärd, K. W. (2009). Klubb för våldssex mitt i villasamhället. *Nerikes Allehanda*, 27 juli.
- Svärd, K. W. (2009). "När jag är bunden är jag helt hjälplös". *Nerikes Allehanda*, 31 juli.
- Säll, I. (2010). S/M i schabloner. *Landskrona Posten*, 15 november.
- Tures, E. (2007). Återfallsrisk hos unga sexförbrytare. *Dagens Nyheter*, 17 oktober.
- Werner, M. (2008). Äckligt perverst eller modigt och viktigt?. *Sydsvenskan*, 31 augusti.
- Wänerholm, M. (2008). Nu ska Sara-Claes slippa bli stämplad som sjuk. *Dagens Nyheter*, 17 november.
- Younes, H. (2010). Sex eller misshandel – nu får rätten avgöra. *Sydsvenskan*, 15 september.